

Kutatási beszámoló

Gyakorlatorientált képzések infrastrukturális- és képességfejlesztése a Széchenyi István Egyetemen

/ RRF-2.1.2-21 /

Készítette: Kövecsesné dr. Gősi Viktória, Dr. Lőrincz Ildikó,
Dr. Molnár György, Dr. Pongrácz Attila
Adatfeldolgozás: Németh Krisztina, Horváth Dóra, Takács Katalin
Továbbképzési rendszer javaslatok: Kövecsesné dr. Gősi Viktória, Bognár Amália

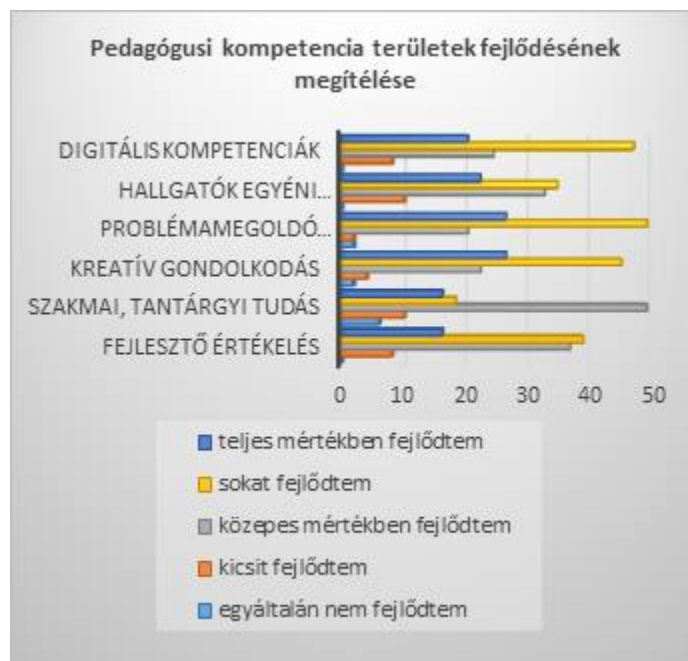
1. Bevezető

A felsőoktatás pedagógia szükségszerűsége, kihívások az oktatásban

Ma az egyetemek finanszírozásának egyik feltétele többek között az is, hogy milyen mértékben tudjuk a lemorzsolódást csökkenteni. A lemorzsolódás tekintetében természetesen nagyon összetett kérdésről van szó, azonban azt is ki kell emelni, hogy a pedagógusok, oktatók személyisége, az általuk alkalmazott, jól megválasztott módszerek, értékelési módok, személyes hozzáállásuk nagyban segítheti, támogathatja a hallgatók képzésben maradását, tanulási hatékonyságát, sikerességét. Egyetemünkön a korábbi időszakokban is voltak lehetőségek az önképzésre, különböző jellegű pályázatok pl. EFOP tették lehetővé a kollégák módszertani támogatását. Természetesen ezekre a képzésekre nem csak időszakosan, hanem folyamatosan szükség van, és az adott korszak kihívásainak megfelelő válaszokat megfogalmazva szükséges kialakítani a képzési kínálatot.

Online oktatás a pandémia alatt

Az oktatás minden szintjén, területén nagy feladat, kihívás volt az oktatók, pedagógusok számára a pandémiás időszak alatt megvalósuló online oktatás. Sok jó gyakorlat került át a digitális munkarend után a mindennapokba. A tanulás több csatornán keresztül történő támogatása, a különböző alkalmazások intenzívebb, kreatív beépülése hatékonyabbá teheti a tanulást. A digitális munkarend alatt elkészült online tananyagok, távoktatási felületeken kidolgozott tartalmak továbbra is segítik az oktatók és hallgatók munkáját. Ennek az időszaknak több hozadéka is volt, amit egy, az oktatók körében végzett egyetemi kutatás (Kövecses, Lampert, Lőrincz, Pongrácz 2020) vizsgált az első online oktatási időszak után. Ebben azt láthattuk, hogy a válaszadó kollégák nagy része fejlődésként élte meg ezt az időszakot.

1. számú diagram: Kompetencia területek fejlődése a saját megítélés szerint

Forrás: (Kövecses-Gösi V., Lampert B., Lőrincz I., Pongrácz A: University Lecturers' Distance Learning Experiences Gained during the COVID-19 Pandemic Period. In: Baranyi Péter (Szerkesztő) Proceedings of the 11th IEEE International Conference on Cognitive Infocommunications (CogInfoCom) New York (NY), Amerikai Egyesült Államok : IEEE (2020) ISBN: 9781728182131, 325-330.p

Az 1. számú diagram azt mutatja, hogy saját fejlődésüket hogyan élték meg a kollégák, véleményük szerint mely kompetencia területek fejlődését támogatta meg leginkább a távoktatás fél éve. A válaszokból látható, a kollégák úgy ítélték meg, hogy teljes mértékben leginkább a problémamegoldó és a kreatív gondolkodásuk fejlődött a távoktatás első félévében. Ezt követte a hallgatók egyéni tanulási folyamatának támogatása, továbbá a digitális kompetenciáik fejlődése. A sokat fejlődtem kategóriát leginkább a problémamegoldó gondolkodásnál, a digitális kompetenciánál és a kreatív gondolkodásnál választották. Közepes mértékben leginkább a szakmai, tantárgyi tudás fejlődését emelték ki, továbbá a hallgatók fejlesztő értékelését. Az is biztató volt a kérdőívet kitöltő kollégák válasza alapján, hogy számos jó gyakorlatot kívántak tovább vinni a következő félévek munkájába kiegészítve a személyes jelenlétre épülő személyiségfejlesztést, oktatást.

A távoktatás kiterjesztése valamint az Internet elterjedése következtében kialakultak az ún. e-learning oktatási formák, amelyek nem nélkülözhetők a megfelelő módszertani modellek kidolgozását (Szűts-Zarka, 2009). Ehhez járult hozzá napjaink egyik meghatározó pedagógiai törekvése, a digitális pedagógia, amelyet számos hazai kutató vizsgált elméleti kereteiben (Szűts, 2020) és gyakorlati felhasználásában (Benedek,

2008; Molnár, 2013). A közelmúltban mindezen változások és a technológiai fejlődés hatására kialakult digitális átállás (Kis-Tóth-Racsco, 2016), valamint digitális kultúra jelenségeit is egyre inkább megtapasztalhattuk napjainkban. 2020 március 14.-től kialakult COVID-19 járványhelyzet előtérbe helyezte az eddigi távoktatási, e-learning alapú IKT-val támogatott tanulási környezeteket, kialakítva a digitális munkarendű oktatás gyorsan alkalmazható megoldásait. Oktatói tapasztalatainkra hagyatkozva a fordított oktatási módszereket vezettük be pilot jelleggel, és vizsgáltuk meg a hatását egy másik kutatás keretében. Emellett az eddigi blended-learning megoldás mellett az ún. hibrid oktatási modellt kellett bevezetnünk a második szakaszban, ami az egyidejű jelenléti és távolléti oktatás megvalósítását jelentette. Az elmúlt hónapok mindannyiunknak nagy változást jelentettek, hiszen egy olyan oktatási helyzethez kellett alkalmazkodnunk, melyre eddig nem volt példa.

A digitális korunk pedagógiai gyakorlatának korában a 21. században az élménypedagógia egy olyan oktatásmódszertani megoldást nyújt, melynek a nemzetközi szakirodalma és pedagógiai gyakorlata mellett a hazai oktatási rendszerekben is kezd meghonosodni. Az ezzel kapcsolatos nemzetközi (Jennifer E., 2016) és hazai kutatások (Bodnár-Sass, 2018) egyértelműen bizonyítják a módszer létjogosultságát, hatékonyságát, melyet a COVID-19 idején is jól hasznosíthattak az oktatók a digitálissá átalakult tanulási környezetben. A Pandémia ezen időszakában a pedagógusok felkészítésében kiemelkedő szerepe volt az új digitális eszközök, rendszerek használatának, illetve az ehhez szükséges készségek, kompetenciák meglétének vagy hiányának. Ennek feltérképezésében nyújtanak nagy segítséget a Európai Unió ajánlások hazai adaptációja, mint a DigComEdu,2017; DigComp2.1,2017, DigComp2.2,2021, DigCompOrg, 2015.

Az információs kor természetének köszönhetően a felsőoktatásban tanulók mind tágabb horizonton kívánnak ismereteket szerezni, az információszerzés gyors és kényelmes elérése érdekében alapkönyvtárként már az internetet használják. A hallgatók egy része inkább ösztönösen, a mindennapi felhasználói gyakorlat sémái szerint közelít a tananyag felé, miközben okos eszközei használja erre. Ebben a vállalkozásban intézményesített módon, rendszeresített ismeretekkel kell segíteni őket. A tanulók eltérő tanulási elvárásokkal rendelkező, interneten szocializálódott generációja most lép be az egyetemekre. Az újonnan felvett tanszéki oktatók a korábbi generációknál sokkal inkább IKT orientáltak.

Jelentős változások tanúi lehetünk. Ma már az elsős diákok is egyszerre sajátítják el az írás-olvasás képességét a digitális ismeretekkel. A digitális kultúra értékteremtő használatának képessége a digitális írástudás, mely széles skálán mozgó digitális eszközök hatékony használatát jelenti.

Az egyetemek stratégiái a következőket foglalják magukban:

- 1) a hallgatók internetes generációja rugalmasabb és személyre szabott tanulási elvárásainak előmozdítása végett az oktatás felbontása a részmodulok módszerével;
- 2) mobileszközök által támogatott oktatás bevezetése
- 3) a tanárok oldaláról a korábbi pedagógiai nézetek revidiálása
- 4) az okos pedagógiai kompetenciák elsajátítása.

Az RRF 2-3.2-21 projekt célja

Az RRF -2.3.2-21 Gyakorlatorientált képzések infrastrukturális és - készségfejlesztése projekt egyik nagyon fontos célterülete az oktatók továbbképzési rendszerének megtervezése, megszervezése. A projekt feladata a Széchenyi István Egyetemen (továbbiakban egyetem) oktató kollégák módszertani kultúrájának, igényeinek és lehetőségeinek feltárása. Ezt követően olyan képzési támogatást állítunk össze az oktatók részére, amely a feltárt igényekhez igazodva a probléma alapú tanulás, a projektszemléletű oktatás, a kutatás alapú tanulás, a kooperatív tanítás-tanulás, az élménypedagógia, az alkotópedagógia eszköztárával bővíti a módszertani repertoárt. Mindezek mellett az oktató - hallgató kapcsolatban hangsúlyt kapnak a hatékony, együttműködésre, a hallgatói aktivitásra épülő tanulási formák, továbbá az online és hibrid oktatás eljárásai, illetve a digitális eszközök (platformok, applikációk).

2. A kérdőíves felmérés célja

A projekt célja, azaz egy belső felsőoktatásmódszertani képzési rendszer kialakítása előtt szükséges volt felmérni az egyetemen az oktatásmódszertani kultúra egyes jellemzőit. Így a felmérés célja egy elsődleges feltáró és leíró kutatás elvégzése volt, amely arra fókuszált, hogy az oktatók milyen nehézségekkel szembesülnek az oktatás során, mi jellemzi a módszertani kultúrájukat és milyen területeken érzik szükségét a képzésnek.

Kutatási kérdéseink:

1. Az oktatás mely területein jelentkezik leginkább igény a támogatásra?
2. Milyen módszereket alkalmaznak leggyakrabban az egyetemen dolgozó oktatók?
3. A digitális technológiákat milyen módon építik be oktatói gyakorlatukba?
4. Milyen területeken igényelnek képzéseket az oktatók?

5. Milyen képzési formákat részesítenek előnyben? (jelenléti, online, hibrid...)
6. Milyen oktatói attitűdökkel, nézetekkel rendelkeznek a saját oktatói tevékenységük vonatkozásában?

3. A kutatás módszertana

Az igények, oktatói nézetek feltérképezéséhez egy igényfelmérő, elsősorban leíró kutatási módszert választottunk, amely kvantitatív eljárásra épül (Creswell & Creswell, 2017). Célja egy előzetes leíró jellegű elemzés összeállítása a különböző szempontok szerint gyűjtött adatok alapján, amelyet a főbb megállapítások ismertetése követ.

Kvantitatív kérdőíves vizsgálatunkat online Google alapú kérdőíves felmérésre alapoztuk, az adatfelvétel egyszerű véletlenszerű mintavétellel történt. A felmérés eredményeit az egyszerű leíró statisztika módszerével dolgoztuk fel, diagramos és szöveges elemzéssel. A célcsoportot a Széchenyi István Egyetem aktív oktatói alkották.

3.1 A kérdőív felépítése és az adatfelvétel menete

Az adatokat online kérdőív segítségével gyűjtöttük össze a Széchenyi István Egyetem összes karán. Az adatgyűjtés 2022 májusától 2022 augusztusáig tartott. A kérdőív 35+6 kérdést tartalmazott, amely több önállóan is körülhatárolható témakörre fókuszált.

A kérdőív a következő részekből áll:

- kitöltők demográfiai adatai, beosztása, tevékenységi területe, szakmai tapasztalata (6 kérdés)
- kitöltők módszertani repertoárja (5 kérdés)
- a Covid időszak hatása az oktatók módszertani repertoárjára (2 kérdés)
- A digitális eszközökkel, azon belül az egyetemen alkalmazott oktatást támogató digitális 2D (Moodle) platform és 3D digitális eszközzel kapcsolatos tapasztalatok (12 kérdés)
- az oktatók saját (jelenléti és online) oktatói tevékenységével kapcsolatos attitűdjei, nézetei : (4 kérdés)
- képzési igények: terület, forma, időszak (6 kérdés)

Az alábbi 1. sz. táblázat részletesen ismerteti a kérdőívben feltett kérdések tartalmi fókuszát és válaszadás módját.

1.sz. táblázat: A kérdéscsoportok és kérdéstípusok áttekintése

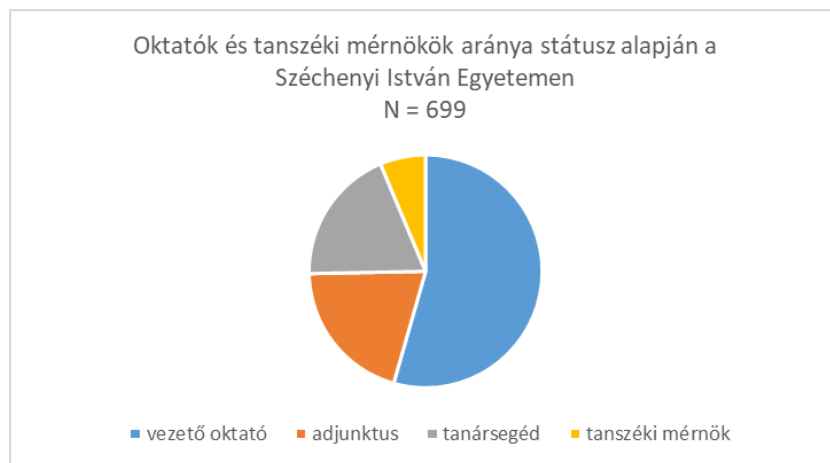
Kérdéscsoport célja	Kérdés tartalma	Kérdés típusa Feleletválasztó Többszörös választás legördülő menüben Nyitott kérdés Igen/Nem
Háttérinformációk (demográfiai adatok) 2 kérdés	Nemek szerinti összetétel Életkor	Feleletválasztó
Szakterület, szakmai tapasztalat, pedagógiai képesítés 4 kérdés	Státusz	Feleletválasztó
	Szakmai tapasztalat Ebből a felsőoktatásban eltöltött idő	Feleletválasztó
	pedagógus képesítés	Feleletválasztó
	képzési terület	Feleletválasztó
Módszertani repertoár 5 kérdés	Nehézségek	Többszörös választás legördülő
	Domináns módszertani gyakorlatok	Többszörös választás legördülő menüben és nyílt válasz
	Értékelési eljárások	Többszörös választás legördülő menüben, nyílt válasz

	Aktív és együttműködésre épülő eljárásokkal kapcsolatos előzetes tapasztalatok elterjedtsége : projekt módszer,	Nyitott kérdés
	Alkalmazott kooperatív technikák	Nyitott kérdés
A Covid időszak hatása a módszertani repertoárra 2 kérdés	Az online időszak alatt tanult-e új eljárásokat?	Feleletválasztás Igen/Nem
	Melyek voltak ezek.	Többszörös választás legördülő menüben, nyílt válasz
	Új tanult eljárások átültetése a jelenléti tantermi gyakorlatba	Többszörös választás legördülő menüben, nyílt válasz
Digitális eszközökkel kapcsolatos előzetes tudás, tapasztalat 12 kérdés	Részvétel korábbi Moodle (2D oktatást támogató platform) képzésen	Feleletválasztás Igen/Nem
	A Moodle rendszer használata a jelenléti oktatás támogatására	Többszörös választás legördülő menüben, nyílt válasz
	Részvétel korábbi MaxWhere 3D VR képzésen	Feleletválasztás Igen/Nem
	MaxWhere 3D VR 5.0 tananyag kidolgozása és alkalmazása az oktatás során	Feleletválasztás Igen/Nem
	MaxWhere 3D VR 5.0 tananyag mellőzésének oka	Többszörös választás legördülő menüben, nyílt válasz
	MaxWhere 3D VR 5.0 tananyag alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok	Többszörös választás legördülő menüben, nyílt válasz
	MaxWhere 3D VR 5.0 tananyag alkalmazását segítő támogatás jellege Az új MaxWhere 6.0 változat ismerete	Többszörös választás legördülő menüben, nyílt válasz Feleletválasztás Igen/Nem
Oktatói attitűdök és nézetek a jelenléti és az online oktatásról : a saját személyre, és tevékenységére irányuló nézetek	Pedagógiai professzióval, önfelneveléssel, problémamegoldással, hatékonysággal kapcsolatos nézetek	Likert skálás válasz
	Önreflexió a munka eredményéről	Nyitott kérdés

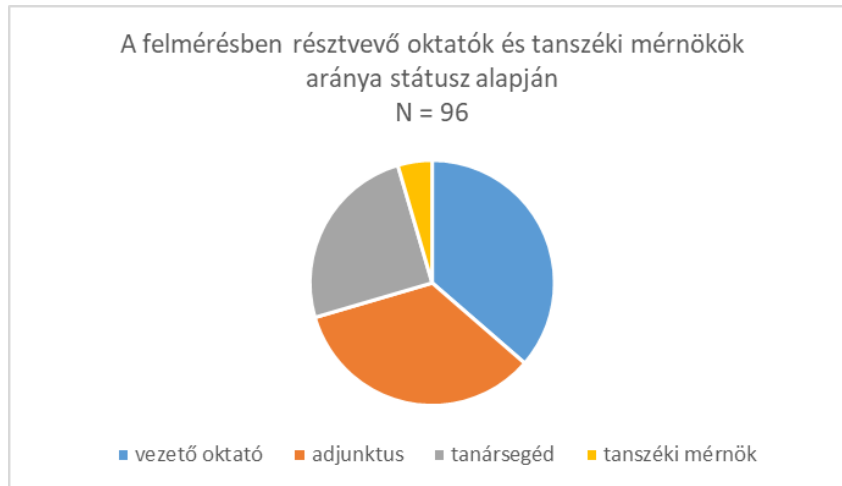
4 kérdés	Önreflexió a tevékenység kedvelt elemeiről	Nyitott kérdés
	Online oktatási időszakból nyert tapasztalat összegzése	Nyitott kérdés
Továbbképzési igények 6 kérdés	Téma	Többszörös választás legördülő menüben, nyílt válasz
	Képzés formája, ideje	Többszörös feleletválasztás
	Módszertani jó gyakorlat gyűjteményre igény	Feleletválasztás Igen/Nem

3.2 A minta

A kérdőívet a Széchenyi István Egyetem 660 oktató és 39 tanszéki mérnök oktatói állományából többszöri figyelemfelhívás és kiküldés mellett (2020. június 30-i statisztika) 96 fő töltötte ki, ez az összoktatói állomány 14 %-a. A kitöltők státusza kapcsán az alábbi grafikonról megállapítható, hogy a vezető oktatók kisebb arányban válaszoltak a kérdőívre, mint a tanársegédek, illetve az adjunktusok, illetve a mérnökök, utóbbiak válaszadási aránya szinte megegyezik az egyetemen az adott oktatói kategória létszám arányával. A kitöltők 54 %-a vezető oktató (egyetemi docens és egyetemi tanár). 20,68% egyetemi adjunktus, 13,79% tanársegéd és 11,49%-a mesteroktató, tudományos főmunkatárs, óraadó, tanszéki mérnök vagy nem oktató státuszú kitöltő.

1. diagram: Az oktatók és tanszéki mérnökök aránya státusz alapján

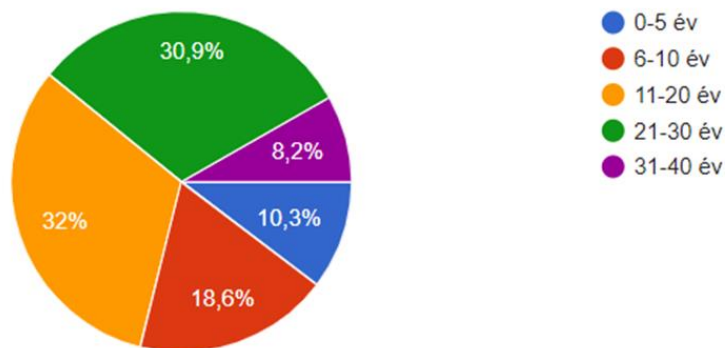

2. diagram: A felmérésben résztvevő oktatók és tanszéki mérnökök aránya státusz alapján

3. diagram: Kérdőívet kitöltők státusza az egyetemen

A válaszadók nemek szerinti eloszlása egyenlő: 49,5%-a nő, 50,5% férfi. Ez a nők esetében magasabb részvételi arányt mutat a nők nemi arányához képest az egyetem összoktatói állományában (32 %).

4. diagram: A kérdőívet kitöltők tanári/tanítói/gyógypedagógusi/oktatói tapasztalata

5. diagram: Oktatással eltöltött évek száma a felsőoktatásban

A kérdőívet kitöltők több mint 70%-a több, mint 10 éves tanítási tapasztalattal rendelkezik, közülük is mintegy 40% több, mint 20 éve tanít.

Az oktatási, tanítási tapasztalat jellemzően a felsőoktatásban eltöltött időből adódik: a válaszadók több, mint fele 10-30 éves felsőoktatási gyakorlattal rendelkezik (62,5%), a 30-40 éves felsőoktatási gyakorlattal rendelkező kitöltők aránya: 5,2%. Az öt évnél rövidebb felsőoktatási gyakorlattal rendelkezők aránya jelentősen alacsonyabb, 13,54%.

A legtöbbször előforduló szakmai tapasztalat az egyetemen a 20 éves tapasztalat volt a megkérdezettek körében. A válaszadó összesen N=96 fő átlagos szakmai tapasztalata 17,5 év.

2.táblázat: Szakmai tapasztalat mértéke a válaszadók körében

Várható érték	16,35416667
Standard hiba	0,887162237
Medián	17,5
Módusz	20
Szórás	8,692379199
Minta varianciája	75,55745614
Csúcsosság	-0,746404277
Ferdeség	0,055180095
Tartomány	37
Minimum	1
Maximum	38
Összeg	1570
Darabszám	96

6. diagram: Kérdőívet kitöltők oktatási területei

A munkavégzés tudományterületi megoszlása alapján a legtöbb válasz a műszaki tudományok területéről érkezett (24%), majd az agrártudományokban (17%) és a neveléstudományi (17% a gyógypedagógiával együtt) területen dolgozók következtek. Ezt követte a jogtudományi terület (10,49%), majd a természettudományi (8,39%), a

gazdaság(8,39%). A fennmaradó 16,78% az informatika-, bölcsészet-, egészségtudomány, művészetek területén oktat. Egyes oktatók több területen is oktatnak.

Az alábbi diagramon az egyetem kari oktatói létszáma (tanszéki mérnökökkel, N = 628) alapján a karok létszámadatai alapján az elsősorban gondozott tudományterületeket ábrázoltuk (kék oszlopok), a sárga oszlopok pedig a válaszadási aktivitást mutatják. Ebből megállapítható, hogy létszámarányukhoz képest a műszaki, mérnöki, informatikai, természettudományi képzésben résztvevők mutatták a legmagasabb részvételi hajlandóságot, őket követték az agrár, illetve a neveléstudományi képzéseket végző karok oktatói. Legkisebb arányban a művészeti és az egészségtudományi képzéseket oktatók válaszoltak.

7. diagram: A válaszadók aránya a karok által ellátott fő képzési területek szerint

Felmérésünk szempontjából releváns információ, hogy a válaszadók 66 százaléka nem rendelkezik semmilyen pedagógiai képesítéssel.

A felsőoktatási oktatási módszertani jellemzőket feltáró kérdőívet kitöltők demográfiai jellemzői, szakmai tapasztalata, oktatási területe alapján a következőket állapíthatjuk meg.

- A kitöltési arány meglehetősen alacsony, 14 százalék.
- A kérdőívet létszámukat tekintve legtöbben vezető oktatók töltötték ki, de az egyetemi létszámarányukhoz képest az adjunktusi státuszúak voltak a legaktívabbak. Minden oktatói státusz típusból érkeztek válaszok.
- Leginkább a műszaki, mérnökképzési és informatikai területen, továbbá az agrár, illetve a neveléstudományi területen mutatkozott kitöltési aktivitás. A művészeti és az egészségtudományi területen létszámarányukhoz képest alacsonyabb érdeklődés mutatkozott.
- A kitöltők jelentős oktatási tapasztalattal rendelkeznek, 40 % 20 éve, vagy annál hosszabb ideje oktat. Az oktatási tapasztalat legalább 10 éves felsőoktatási tapasztalatot is magában foglal a válaszok 62 %-ban, de 35 % 20 éve vagy annál hosszabb ideje oktat a felsőoktatásban.
- A kitöltők 66 %-nak nincs pedagógusi végzettsége.

3. Eredmények

3.1 A válaszadók módszertani repertoárja

A válaszadók módszertani repertoárjára vonatkozó kérdésben a 3 legjellemzőbb gyakorlatot kértük megjelölni. Az alábbi ábra alapján megállapítható, hogy az oktatási gyakorlatban a legjellemzőbb alkalmazott eljárások a frontális módszerek körébe tartoznak: az oktatói előadás (88 fő) és a hallgatói kiselőadás (53 fő). Ezt követi a szemléltetés, amelyet a résztvevők mintegy fele megjelölt. A hallgatói aktivitásra épülő nem frontális eljárások közül a projekt módszer, a vita, a munkáltató módszerek, a vizsgálat és a kísérlet jelenik meg, de ezek együttesen alig érik el a frontális előadás említésének arányát. Alacsony a szimulációt, a gamifikációt (játékosítás) alkalmazó oktatók aránya, viszont egyéb eljárásként, nem jellemzően, de megjelenik a terepmunka (3 említés).

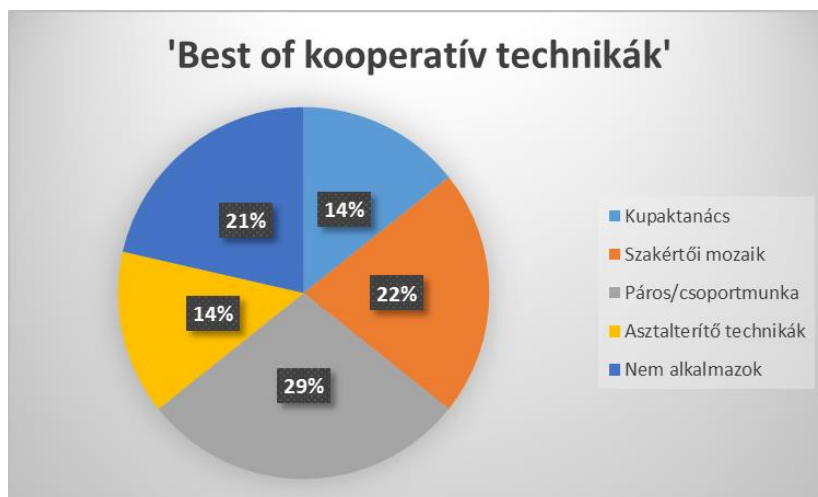
8. diagram: A kérdőívet kitöltő oktatók domináns módszerei a gyakorlataik alatt

9. diagram: A kérdőívet kitöltő oktatók tapasztalatai a projekt módszer terén

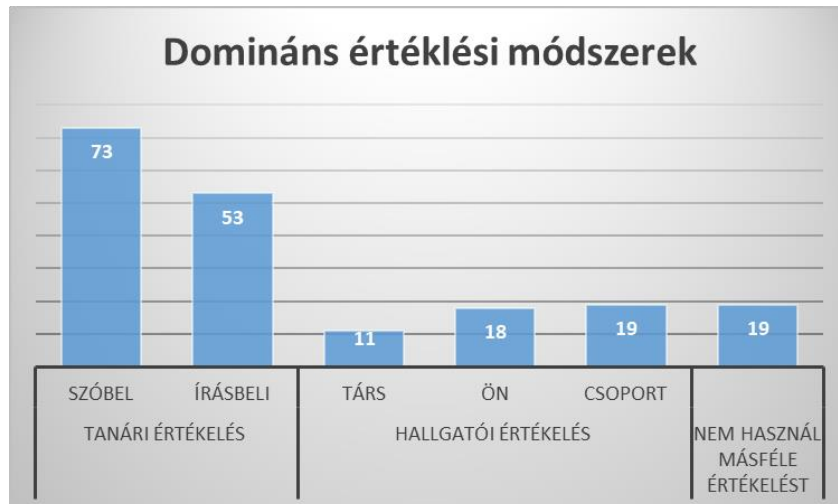
A válaszadók közül mindössze 1 fő nem alkalmaz projekt módszert. A nyílt válaszokban a legjellemzőbb két megállapítás a következő: **a projekt eljárások sok esetben kiváltják a hallgatók érdeklődését, ugyanakkor a megvalósítás folyamatát változó hallgatói hozzáállás is jellemezheti. Néhányan az eljárás újszerűsége miatt a hallgatók részéről nehézségeket tapasztaltak, illetve a projekt eljárás elején a hallgatókat részben inaktívnak látták.**

A kooperatív technikák közül a kedvenc technikák körébe tartozik a páros/csoportmunka, de többen említik a szakértői mozaikot, az asztalterítő technikát és a kupaktanácsot is. Azonban a válaszadók majdnem hamada nem alkalmaz semmiféle kooperatív eljárást.

10. diagram: A kérdőívet kitöltő oktatók kedvenc kooperatív technikái felsőoktatásban

Az értékelési eljárásokban a normatív, érdemjeggyel történő értékelés mellett a megadható 3 leggyakrabban alkalmazott formatív eljárásból a legtöbben (77 fő) a szöveges szóbeli tanári értékelést jelölték meg. Valamilyen írásos visszacsatolást is alkalmaz a válaszadók több, mint fele. Viszont kevésbé jellemző a hallgatók bevonása az értékelési folyamatba: a csoportértékelést 20%, a társ-értékelés a válaszadók 11%-a alkalmazza. Alacsony a hallgatói formatív önértékelés jelenléte is: 20%. Fontos, hogy a válaszadók 20%-a semmilyen formatív eljárást nem alkalmaz az értékelésben, náluk az értékelés az érdemjegy adásával egyenlő.

11. diagram: A kérdőívet kitöltő oktatók domináns értékelési módszerei

PROBLÉMÁK AZ OKTATÁSBAN

12. diagram: A kérdőívet kitöltők nehézségei az oktatói munkában

A 12. számú diagram szemlélteti azokat a problémákat, amik a legnagyobb nehézséget okozzák a kollégáknak. Ebben a hallgatók motiválása, érdeklődésük felkeltése, és annak fenntartása jelent meg a legtöbb válaszban, ezt követte a hallgatók órai aktivizálása, a digitális generáció korábbi generációktól eltérő működése, továbbá az interaktív módszerek használata. Sokan kiemelték az IKT eszközök használatát is, az oktatásban használható applikációk alkalmazásának lehetőségeit. Az előzetes tudás hiánya, és a hallgatói munka értékelése is megjelent a válaszok között kisebb mértékben. Az egyéb válaszok között az egyetemi infrastruktúra és eszközrendszer elavultsága is megjelent néhány válaszban.

A vizsgálatban résztvevő oktatók módszertani, oktatástechnikai repertoárjára a következő sajátosságok jellemzők összességében:

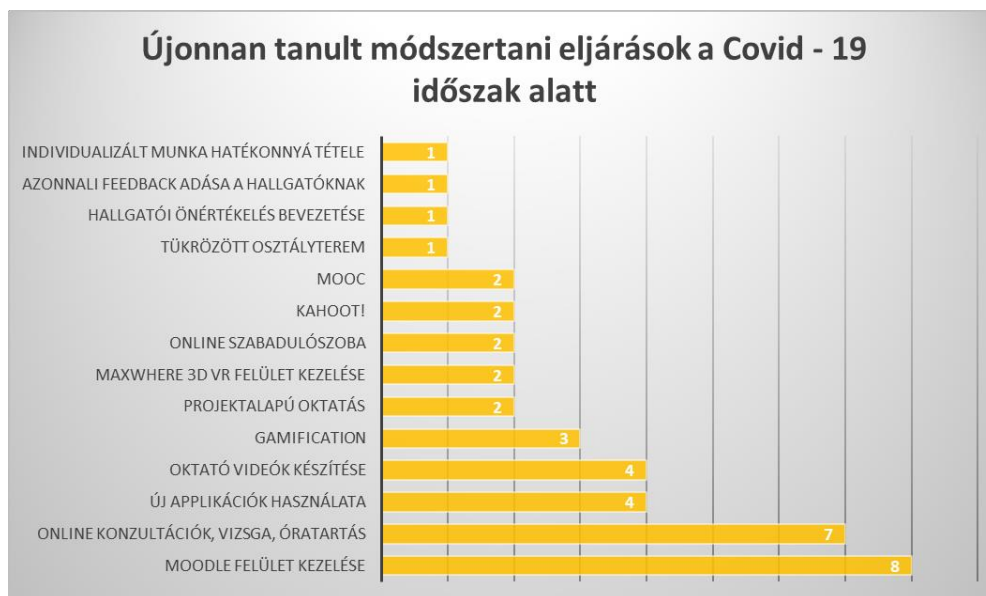
- Az oktatási gyakorlatban a legjellemzőbb alkalmazott eljárások a frontális módszerek (tanári előadás, kiselőadás).
- A résztvevők mintegy ötöde alkalmaz változatos, hallgatói aktivitásra épülő, kooperatív eljárásokat, projektmodszert.

- Az eljárások közül a tanulási folyamatot érdekesebbé, élvezetessé tevő játékosítást kevesen alkalmazzák.
- A válaszadók 20 %-a semmilyen, a fejlesztő értékelések körébe tartozó támogató formatív eljárást nem alkalmaz az értékelésben, csak érdemjeggyel ad visszajelzést a hallgatóknak.
- A fejlesztő értékelést támogató formatív eljárások közül legtöbben a szöveges szóbeli tanári értékelést használják visszacsatolásra.
- A hallgatókat bevonó értékelési eljárások kevésbé jellemzőek, leginkább a csoport-értékelést, illetve a hallgatói önértékelést említik (20-20 %).

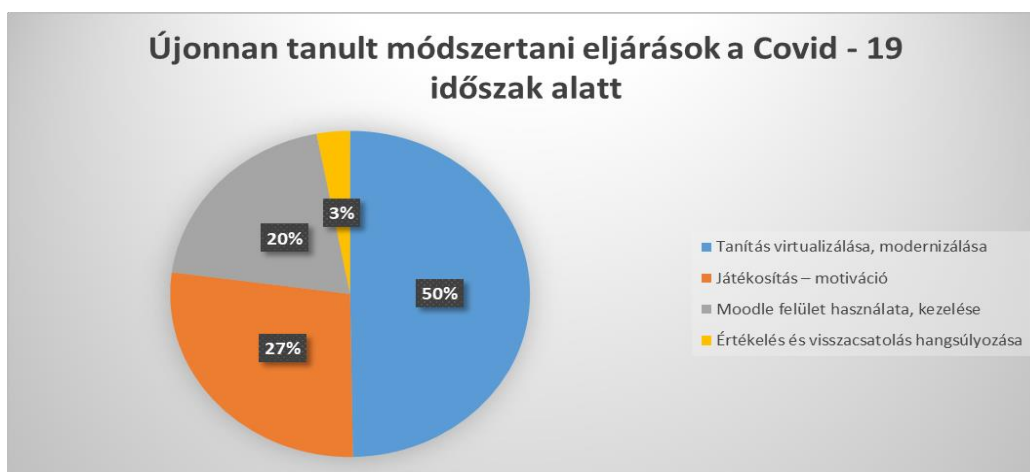
4.2. A Covid időszakban végzett online oktatási tapasztalatok hatása a módszertani repertoárra

Egy korábbi a Széchenyi István Egyetemen végzett kutatás szerint (Kövecsesné – Lampert – Pongrácz - Lőrincz, 2020) az oktatók kreativitása, problémamegoldó képessége, digitális képessége általában fejlődött az online oktatási időszakban. Az újabb felmérés, amely már távolabbi visszatekintés az online időszakra ezt annyiban árnyalja, hogy most a kérdőívet kitöltő oktatóknak csak a 41%-a válaszolta azt, hogy tanult új módszertani eljárásokat a távolléti oktatás folyamán. Az anonimitás miatt nem tudni, van-e átfedés a két felmérés kitöltői között.

A nyitott kérdésre adott válaszokban a tanult eljárások széles skáláját említik. Ezek közül legtöbb említés (50 %) a tanítás virtualizálásával és modernizálásával kapcsolatos eljárásokat említett, mint új applikációk, köztük a Kahoot használata, az online szabadulószooba, oktató videók készítése. Az online munka előtérbe helyezte a Moodle elektronikus oktatási környezet alkalmazását is, amely komplex, összetett funkciókkal rendelkezik, de viszonylag egyszerűen kezelhető. A kitöltők 66 %-a egyébként már részt vett korábban Moodle-képzésen, 8 fő pedig a Covid idején tanulta meg a használatát. A megváltozott környezet arra is sarkallta az oktatók egy részét (27 %), hogy a hallgatói aktivitást serkentő eljárásokat vezessen be, mint a gamifikáció, a fordított osztályterem. Néhányan (3 %) az értékelésre kerestek új utakat.

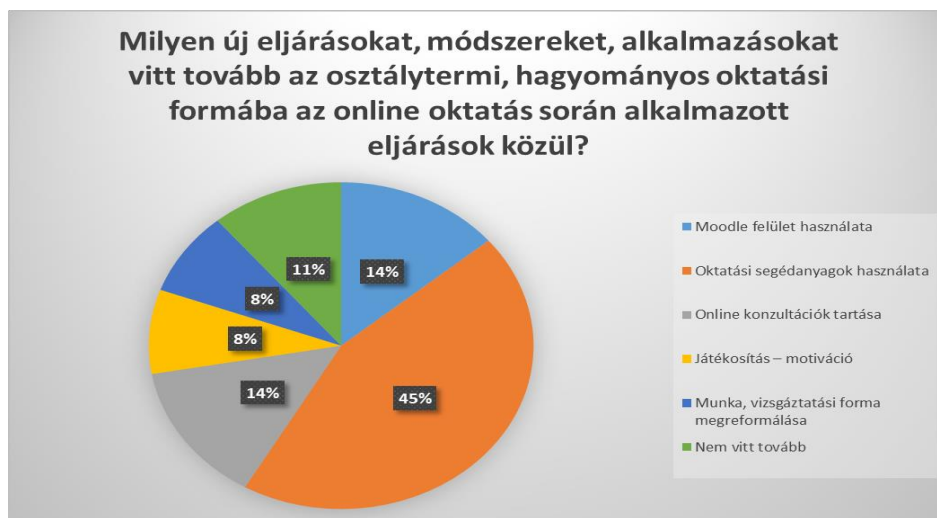

13. diagram: Újonnan tanult módszertani eljárások a Covid-19 időszak alatt

14. diagram: A Covid – 19 időszak alatt tanult módszertani eljárások

Az online tanítás során tanult eljárások továbbvitelét firtató kérdésre 36 oktató válaszolt, túlnyomó többségük, majdnem 90%-uk alkalmazta a jelenléti oktatási formában is a tanultakat: az újszerű oktatási segédanyagokat az osztályteremben, online konzultációk beépítését szükség esetén. A Moodle az e-learning jellegű tevékenység elemek állandó felülete lett újabb oktatók számára. De átemeltek új értékelési eljárásokat, és a játékosítás is megjelent néhány esetben. A válaszadók 11%-a nem vitt tovább semmit a jelenléti oktatásba az online oktatás során alkalmazott eljárások közül.

15. diagram: A Covid – 19 időszak alatt tanult módszertani eljárások átvitele a jelenléti oktatásba

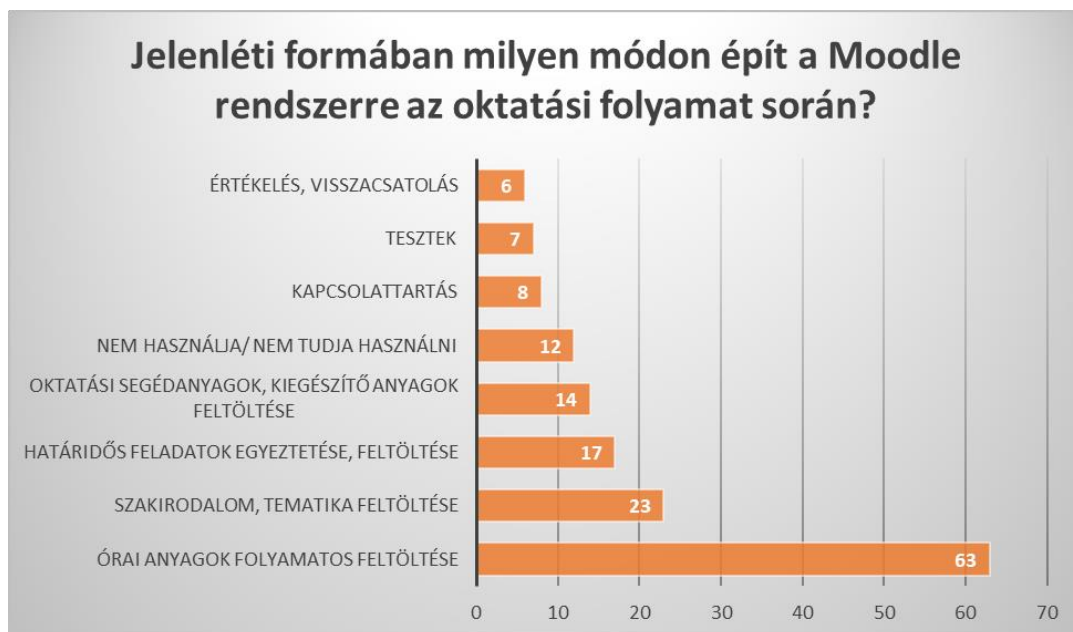

16. diagram: A Covid – 19 időszak alatt tanult módszertani eljárások átvitele a jelenléti oktatásba

17. diagram: A moodle felület használatának gyakorlata

Jelenléti formában a Moodle-ra elsősorban mint tárhelyre és interface-re támaszkodnak: az említések 69 %-a szerint az órai anyagokat, szakirodalmakat, segédanyagokat, elvégzendő feladatokat ide töltik fel. Jelentősen kisebb arányban használják a Moodle keretrendszert értékelésre: tesztek, szöveges értékelés az említések 9 %-át teszik ki. A kapcsolattartási funkció is viszonylag kevésbé használt, 5 % említette.

18. diagram: A Moodle keretrendszer alkalmazási gyakorlata jelenléti oktatásban

Az online oktatás tapasztalatait összegezve az oktatók legfontosabb tapasztalata az, hogy az online oktatás nem elegendő önmagában, mindenképp szükség van bizonyos szintű személyes kapcsolat fenntartására.

A pozitív és negatív tapasztalatok inkább egyensúlyban vannak.

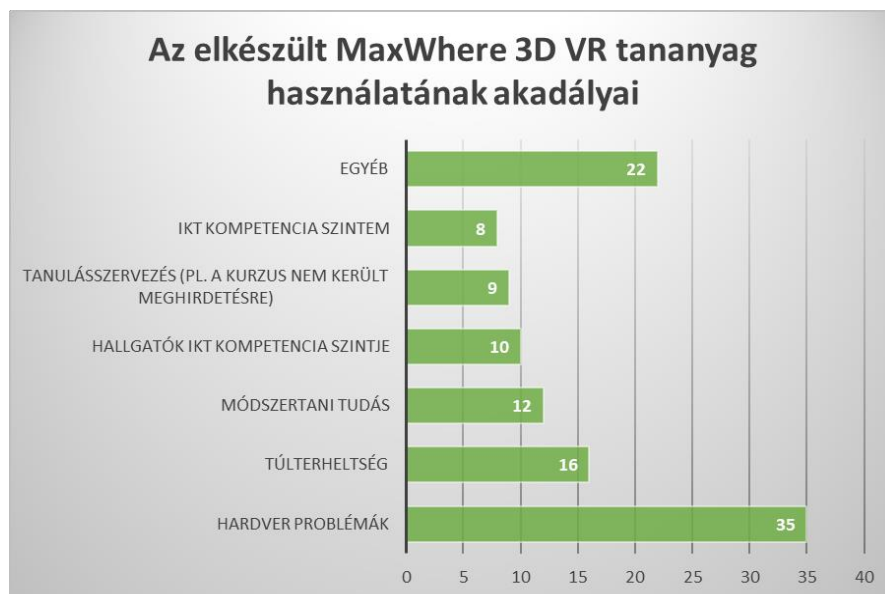
Pozitívumnak tekintik, hogy felismerték, nem kizárólag 'face to face' lehet minőségi oktatást végezni, továbbá azt, hogy milyen fontos a módszertani megújulás és rugalmasság képessége, pl. a Moodle keretrendszer használatának megtanulása.

Negatív tapasztalatnak tekintik, hogy az online oktatás során nehézségeket okozott a motiválás, a hallgatók figyelmének fenntartása.

Az online oktatás a tervezés fontosságára is felhívta a figyelmet: nagy szervezettséget igényel és ennek ellenére is elkerülhetetlen a spontán hatások megjelenése.

A kérdőív következő nagyobb egysége az egyetemen korábban lezajló EFOP projektben megvalósuló tananyagfejlesztéshez kapcsolódott.

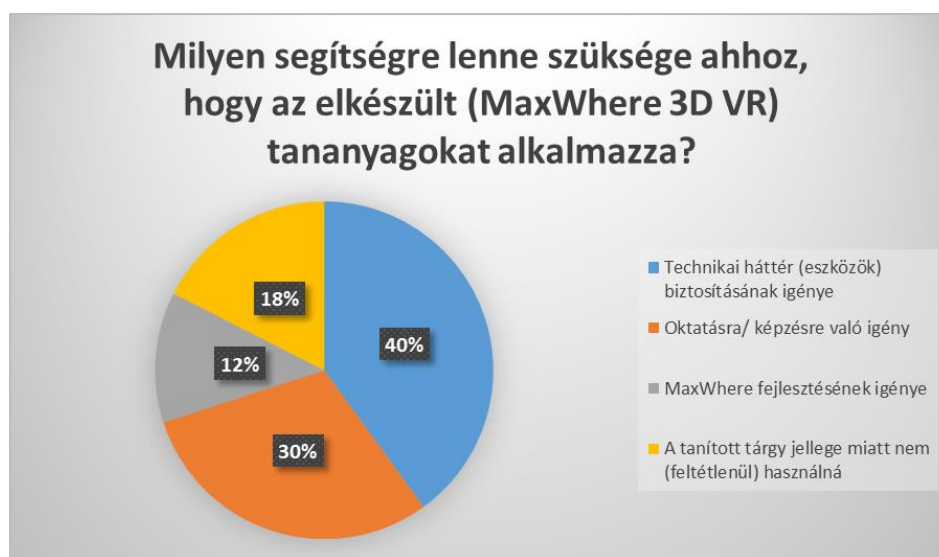
A 22. kérdésre (*Részt vett-e korábban MaxWhere 3D VR továbbképzésen?*) adott válaszok azt mutatták, hogy a 97 válaszadó oktató többsége, 54,6%-a nem vett még részt MaxWhere 3D VR továbbképzésen. 45,4%-uk ismerte meg a 3D VR program működését, jellemző sajátosságait. A kérdésekre adott válaszokból az is kiderült, hogy a válaszadó oktatók többsége, 63,9%-a nem dolgozott ki tananyagot az elmúlt szemeszterekben MaxWhere 3D VR térben. A tananyagot kidolgozó kollégák 8,5%-a alkalmazza munkája során a MaxWhere 3D VR térben fejlesztett tananyagokat a kidolgozást követően is.

19. diagram: Az elkészült MaxWhere 3D VR tananyag használatának akadályai

Az oktatók közül 25-en számoltak be a MaxWhere 3D VR térben fejlesztett tananyaggal kapcsolatos tapasztalataikról. A nehézségek között szerepelt, hogy néhányan nem tartják felhasználó barátoknak, a számukra nehéz szerkeszthetőséget emelték ki. A kérdést megválaszolók oktatók 16%-a az energiaigény és a hardver problémák miatt tartja nehezen kezelhetőnek a tananyagot, 12%-uk gondolja úgy, hogy csak olyan gépeken megy el, aminek drága az eszközigénye. Az oktatók 8%-ának az a véleménye, hogy nem ad többet, mint a Moodle felület.

Az elkészült MaxWhere 3D VR tananyag használatának akadályaira vonatkozó kérdésre adott válaszok közül az az oktatók 31%-a hivatkozott hardver problémákra, 14%-uk túlterheltségre. Az oktatók 11%-át a módszertani tudás akadályozta a MaxWhere 3D VR tananyag használatában, 9%-uk a hallgatók IKT kompetencia szintjét, 8%-uk a tanulásszervezést határozta meg akadályként. A válaszadók 7%-a a saját IKT kompetencia szintjére hivatkozott.

20. diagram: Igényelt segítség formája a MaxWhere tananyag alkalmazásához

Az elkészült MaxWhere 3D VR tananyag alkalmazásához szükséges segítséggel kapcsolatos kérdésre összesen 40 oktató felelt. Az oktatók 40%-a technikai háttér biztosítására, vagyis eszközökre való igényét fejezte ki, 30%-uk az oktatást, képzést jelölte meg szükséges segítségnek, 18%-uk nem feltétlenül használná a tananyagot az általa tanított tárgy jellege miatt. Az oktatók 12%-a fogalmazta meg azt, hogy számára az nyújtana segítséget, ha a MaxWhere 3D VR programot fejlesztenék tovább. A válaszokból az is kiderült, hogy az oktatók 94,4%-a nem ismeri a MaxWhere 3D VR program újabb, 6.0 továbbfejlesztett változatát.

A kérdőív következő része az IKT eszközök, és digitális alkalmazások használatáról kívánt információkat gyűjteni. A válaszadó oktatók többsége, 58,8%-a használ digitális eszközöket, applikációkat az oktatói tevékenysége során.

21. diagram: Programok, applikációk, amelyeket használnak

Összesen 49 oktató felelt arra a kérdésre, hogy milyen programokat, applikációkat alkalmaz oktatói munkája során. Azonos arányban érkeztek válaszok a Kahoot, illetve az Office 365 használatára, a válaszadók 25-25%-a írta ezeket válaszában. A Google appok alkalmazása az oktatók 22%-ánál jelent meg. A válaszadók 8%-a használja a Moodle applikációt, szintén 8%-a pedig Learningapps-et jelölte meg válaszában. Az oktatók 6%-a a Mentiméter applikációt jelölte meg, szintén 6%-uk pedig a Genially-t alkalmazza oktatói munkája során.

Az online oktatással kapcsolatos tapasztalatok összességésként a kérdőívt kitöltők közül az online tanítás során megismert eljárásokat az oktatók majdnem 90%-a alkalmazta a jelenléti oktatási formában is.

- Újszerű oktatási segédanyagokat vittek be az osztályterembe, online konzultációkat iktattak be szükség esetén.
- A Moodle az e-learning jellegű tevékenység elemek állandó felülete lett újabb oktatók számára. Az oktatók áttemeltek új értékelési eljárásokat, és a játékosítás is megjelent néhány esetben.

- Alapvetően az oktatók nyitottak a különböző applikációk használatára. Ezek folyamatos támogatása, az oktatók fejlesztése ezen a területen szükséges.

4.3. A felmérésben résztvevő oktatók saját oktatói tevékenységével kapcsolatos attitűdjei, nézetei, reflektivitásuk egyes jellemzői

Richardson (1996) nyomán az attitűd egy adott tárggyal kapcsolatos értékelés, mely valamilyen előzetes tapasztalatból származik. Érzelmi összetevője az attitűd tárgyára vonatkozó pozitív vagy negatív érzelmet fejezi ki, kognitív összetevője az attitűd tárgyával kapcsolatos információkkal foglalkozik, illetve a viselkedéses összetevő az attitűd tárgyával való eljárás módokat tartalmazza. Az attitűdök másik megközelítése a kognitív tartalmat és az érzelmi irányultságot elkülöníti, így nézetekről beszél. (Falus 2001). A nézetek, így a pedagógusok nézetei „a mentális, személyes konstrukciók egy csoportját alkotják, olyan feltételezések, feltevések, proposíciók a világról, amelyeket igaznak vélünk, s amelyek befolyásolják ítéleteinket, mások megítélését, s amelyeket felhasználunk döntéseink során” (Richardson 1996: 103, idézi Bárdossy - Dudás 2011:9). A pedagógusok kulcsfontosságú szereplői az oktatásnak, így a tanulókról, a tanulásról, saját tevékenységükről szóló vélekedéseik kiemelten fontosak (Llurda – Lasagabaster 2010). A reflektivitás olyan, jelen esetben, felmérésünkhöz kapcsolódva a pedagógiai tevékenységet folyamatosan és tudatosan elemző gondolkodás, gyakorlat, és/vagy kognitív stratégia, mely biztosítja az oktató-nevelő tevékenység folyamatos önellenőrzését és ezen alapuló fejlesztését. (Szivák, 2014:13) Alábbiakban nyitott kérdésekkel és négy elemű Likert skálás kérdés sorral felvett adatok alapján tárgyaljuk a felmérésben a résztvevők nézeteit: hogyan reflektálnak saját oktatói tevékenységük egyes mozzanataira: céljaikra, szakmaiságukra, benne a módszertani felkészültségükre, az önfejlesztés szükségességére, az eredményességükre, a problémamegoldás lehetséges útjára.

22. diagram: A megkérdezett kollégák attitűdjei az oktatással kapcsolatban

A fenti ábrában szereplő válaszok alapján megállapítható, hogy a válaszadók számára fontos a szakmai és módszertani fejlődés, az oktatás színvonalának javítása, így a tréningeken való részvétel lehetősége is. A munkájukra kapott visszajelzéseket többségükben elvárják. A reflektivitásuk inkább technokrata reflexiónak tűnik (Liakopoulou, 2012), amelyben helyet kap a kollégákkal történő többé kevésbé rendszeres egyeztetés (72 %), vagyis a tanulás megfigyelése mellett a szociális interakciók, hogy az *előre meghatározott célokat el tudják érni*: a problémák megvitatása a kollégák közötti megbeszéléssel, a tanácsok és tapasztalatok átadásával valósul meg. Ugyanakkor az elemző, kritikai reflexió elmélyültebb szintjére utaló szakirodalmi tájékozódás már kisebb arányban jelenik meg a válaszokban, 42 % számára ez nem vagy

kevésbé opció a tanítás során felmerülő problémák megoldásánál. Saját eredményességükkel és hatékonyságukkal kapcsolatban kapcsolatban 33 % elégedett, 54% inkább elégedett, a hallgatóknak nézeteik szerint minden támogatást megadnak, bár 76% úgy gondolja, hogy az utóbbi időben a hallgatóknak több segítséget kell adni céljaik elérésében. Ezzel együtt fontos, hogy a módszertani továbbképzést, képzést fontosnak tartják. Továbbá 55 % teljesen egyetért, 37% kis mértékben egyetért abban, hogy a tanulási környezethez kapcsolódó oktatói jóllét fontos, vagyis a tervezhetőség, a már fentebb említett feedback, az önhatékonyság, önellfogadás érzése (Postareff, Virtanen, RUN anyagok, 2021).

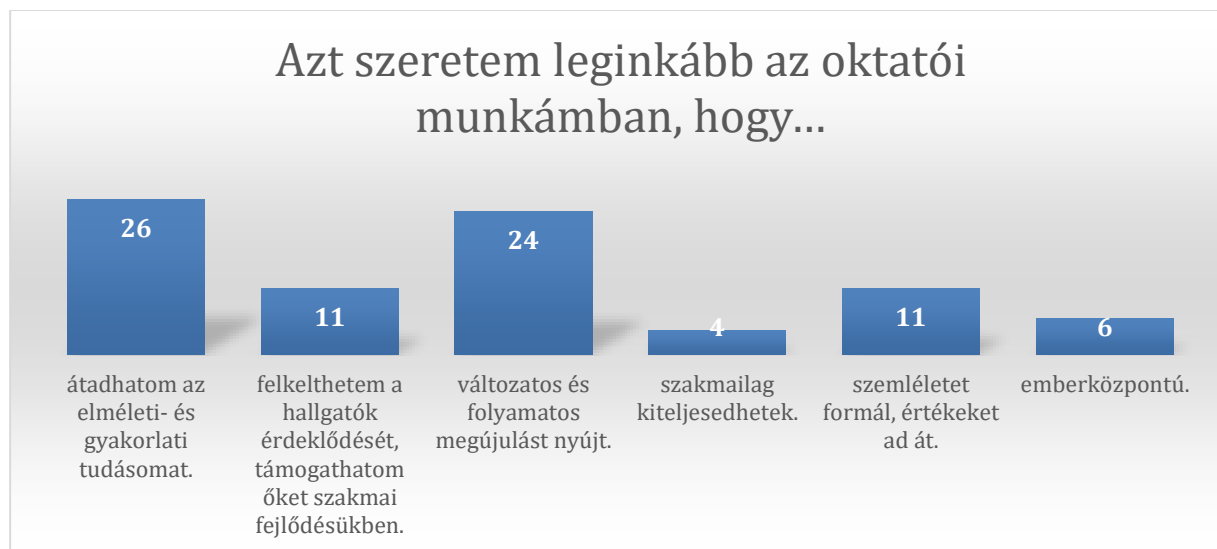
Az oktatás eredményességére, az oktatói elégedettség tényezőire vonatkozó nézeteket továbbá még az alábbi két nyitott kérdéssel vizsgáltuk: *Akkor vagyok elégedett az általam tartott órával, ha...* illetve *Azt szeretem leginkább az oktatói munkámban, hogy....* Az oktatók által írt kiegészítéseket kvalitatív eljárással tartalmuk alapján kategóriákba rendeztük, melyeket az alábbi két ábra ismertet.

23. diagram: A tanórával való elégedettség ismérvei

A válaszokból az derül ki, hogy az oktatói elégedettség indikátorai a tanórai hallgatói aktivitás alapján észlelt hallgatókra fókuszál: viselkedésükben tetten érhető attitűdjeikre (ha érdeklődfőek a hallgatók, ha interaktívák, kommunikatívák), illetve kisebb mértékben az oktatás hatékonyságára az oktatási célok elérésében (ha a hallgatók megértik a tananyagot), ami szintén a reflektivitás technikai szintjére és technokrata jellegére utal (Taggart-Wilson 2005 idézi Szivák, 2014:14). Ugyanakkor a mintában ez hallgatóközpontú oktatói hozzáállást is jelez. Viszont a hallgatói együttműködést, aktivitást serkentő kooperatív technikákra vonatkozó megállapítások egy kivétellel nem szerepeltek a nyitott kérdésre adott válaszok között, és fentebb láttuk azt is, hogy a

domináns munkaforma a frontális előadás. Holott az áhított elégedettségi indikátorok között szereplő érdeklődő, motivált, aktív hallgatói attitűdök elérése leginkább az aktív tanulási eljárások, így a kooperatív technikák bevonásával érhető el.

24. diagram: Oktatók vélekedése az oktatói munkához való pozitív viszonyulással összefüggésben

A fenti diagramban szereplő kérdésre adott válaszokból az oktatók belső motivációjának egyes elemeire lehet következtetni. Ezek közül fontos szerepet játszanak a tanári szerephez kapcsolódó nézetek: az elméleti és gyakorlati tudás átadása, az értékek közvetítése, a hallgatók szakmai fejlődésének támogatása. Közülük a két utóbbi utal a hallgatók aktív részvételét támogató facilitátor oktatói szerepre, a tudásátadás inkább a korábbi, a pedagógus a tudás letéteményese szerepkörre utal. A válaszadók számára legalább ennyire fontos a pszichés jóllétet támogató változatosság, a megújulás lehetősége, a szakmai kiteljesedés lehetősége.

Összegezve a felmérésben résztvevő oktatók szakmaiságára, hatékonyságára, elégedettségüket befolyásoló tényezőkre, szerepükre vonatkozó nézeteik, attitűdjeik alapján a következőket állapíthatjuk meg:

- Munkájukban inkább hatékonynak érzik magukat, elégedettségüket leginkább a hallgatók attitűdjeiben, viselkedésében kiváltott közvetlen tanórai visszajelzések, észlelések váltják ki: hallgatói érdeklődés, aktív órai részvétel, interaktivitás, motiváltság. Viszont a fenti indikátorokat a domináns gyakorlat (frontális előadás) kevésbé támogatja.
- A problémamegoldásban a kollégákkal megbeszélve keresnek kiutakat, az öndokumentáció kevésbé jellemző eljárás.

- Reflektivitásuk inkább a közvetlen feladatokra irányul.
- Fontosnak tartják a szakmai és módszertani fejlődést.
- Oktatói jóllétüket fontosnak tartják, részben a tanulási környezet jellemzői, részben a pszichés jóllétre reflektálva, utóbbit a munka változatossága, a megújulás lehetősége, a szakmai kiteljesedés lehetősége jelenti számukra.

4.4. Képzési igények felmérése

Kutatásunk során arra is választ kerestünk, hogy a továbbképzések tekintetében milyen témakörök, tréningek keltenék fel a kollégák érdeklődését, továbbá milyen formában/módon vennének részt szívesen a kollégák ezeken a kurzusokon, mert ezek az adatok szintén fontosak egy továbbképzési rendszer kidolgozásakor.

25. diagram: Az oktatókat érdeklő témakörök

Több válasz lehetőségét biztosítva az oktatók körében a tréningek iránti érdeklődést vizsgáltunk meg. A legnagyobb érdeklődést (51 válasszal) az általános felsőoktatás módszertani tréning keltette fel, valamint (47 válasz) a tanulásmódszertan (hallgatók

tanulási tevékenységének támogatása) című tréning. Azonos mértékben (44 fő) érdeklődik a projektoktatás, a kooperatív tanulás, a digitális kultúra módszertana és a hatékony alkalmazások, programok a felsőoktatásban kurzusok irányában, továbbá jelentős mértékű érdeklődés mutatkozott a kiegésző megelőzésére irányuló tréningre is. Összességében az mondható el, hogy a digitális pedagógia lehetőségei, a módszertani sokszínűség és a személyiség, az érzelmi intelligencia fejlesztését támogató tréningek iránt van a legnagyobb érdeklődés, míg az SNI-s hallgatókkal kapcsolatos ismeretek irányába kisebb érdeklődés mutatkozott.

A képzések, amelyek iránt további érdeklődés mutatkozott a következők voltak:

- SPSS (statisztikai módszertan): 3 válasz
- Moodle használatáról továbbképzés: 2 válasz
- Idegennyelvi képzés: 2 válasz
- MAPINFÓ, QGIS, ARCGIS (térinformatikai módszertan): 1 válasz
- Speciális szoftver: 1 válasz
- MaxWhere továbbképzés: 1 válasz
- Kézművesség továbbképzés: 1 válasz
- Elsősegély: 1 válasz

Az oktatók válaszaiból az is kiderült, hogy a kollégák 43%-a igényelne a csoportos tréningek mellett egyéni konzultációt is. A továbbképzések formáira vonatkozóan legtöbbször a hibrid oktatási formát részesítik előnyben a kollégák közül (63 válasz), teljesen online képzésre (47 válasz), a teljesen jelenléti formára (40 válasz) érkezett. Az oktató kollégák legkevésbé a nyári időszakban szeretnék kurzusokon, tréningeken részt venni. Számukra a vizsgaidőszak végi időpontok lennének a legkedvezőbbek, illetve a szorgalmi időszak egy adott napja (nyelvi kurzusokhoz hasonlóan).

Az oktatók 83,5 %-a úgy gondolja, hogy egy online Jó gyakorlat Gyűjtemény segítené, támogatná a munkáját.

1. Eredmények összegzése

A mintával kapcsolatban:

A 14 %-os részvétel alacsony, de a válaszadók aránya reprezentatívnak mondható a státusz, a képzési terület és a szakmai tapasztalat, illetve a pedagógiai előképzettség tekintetében, így a megállapítások kiindulópontként szolgálhatnak egy képzési stratégia kidolgozásához.

A felmérés eredményeiről átfogóan:

A felmérésben a motivált, a képzésekre, módszertani fejlődésre nyitott oktatók töltötték ki a kérdőíveket.

A válaszok alapján az oktatók szükségesnek tartják a módszertani fejlődést.

Fő nehézségként a hallgatók tanórai és hosszabb távú motiválását, illetve az új generációk eltérő viselkedésformáit említik.

Ezek orvoslására a módszertani eszköztár, az aktív tanulást támogató kooperatív eljárások, a mindennapi tevékenységet színesítő technikák, a formatív, fejlesztő értékelést, a tanulók tudatos felelősségvállalását fejlesztő eljárások segíthetnek.

A képzésben szereplő nagy létszámú előadások mellett vélhetően a kisebb létszámú kurzusokon is uralkodó munkaforma a frontális eljárások körébe tartozó oktatói előadás, holott az oktatók számára pozitív hallgatói visszacsatolást jelentő aktív figyelem, interaktivitás ebben a munkaformában nehezebben érhető el.

A hallgatók hosszabb távú motivációját támogathatja a képzési folyamat megfoghatóvá, értelmezhetővé tétele, a képzési célok tanórákhoz kapcsolódó, tanulási eredményként történő megfogalmazása, amelyhez hozzárendelhetők a tevékenységek, tartalmak, és az értékelés módja, eljárásai is.

A tanulási eredmények formájában megfogalmazott célok a későbbiekben a képesség elismerést, előzetes tudás beszámítását, Erasmus-kurzusokon teljesített kreditek beszámítását is támogatja (Derényi és mtsai, 2019).

A válaszadók attitűdjei kapcsán kiemelhető, hogy munkájukat általában eredményesnek, és hatékornak érzik, elégedettségüket leginkább a közvetett hallgatói visszajelzések (hallgatói viselkedés) váltják ki.

A problémamegoldásban a tudásmegosztás ad hoc formáira támaszkodnak, felsőoktatásmódszertani kérdésekben ritkán keresnek megoldást szakirodalom alapján. Oktató jóllétükben a tanítási környezet jellemzői mellett a pszichológiai jóllétüket elősegítő változatosságot, a fejlődés és a szakmai kiteljesedés lehetőségét egyöntetűen hangsúlyozták.

Sokváltozós elemző eljárások eredményei

A sokváltozós elemző eljárások (keresztábra elemzés) során a következő megállapításokat tettük a kapott eredmények alapján. A magyarázó változók a következők voltak: válaszadók neme, az oktatói gyakorlat, a beosztás, a pedagógiai végzettség és az, hogy alkalmaz-e digitális módszereket.

Az eredményváltozók hogy szeretne-e továbbképzést, illetve hogy szeretne-e jó gyakorlatok gyűjteményt.

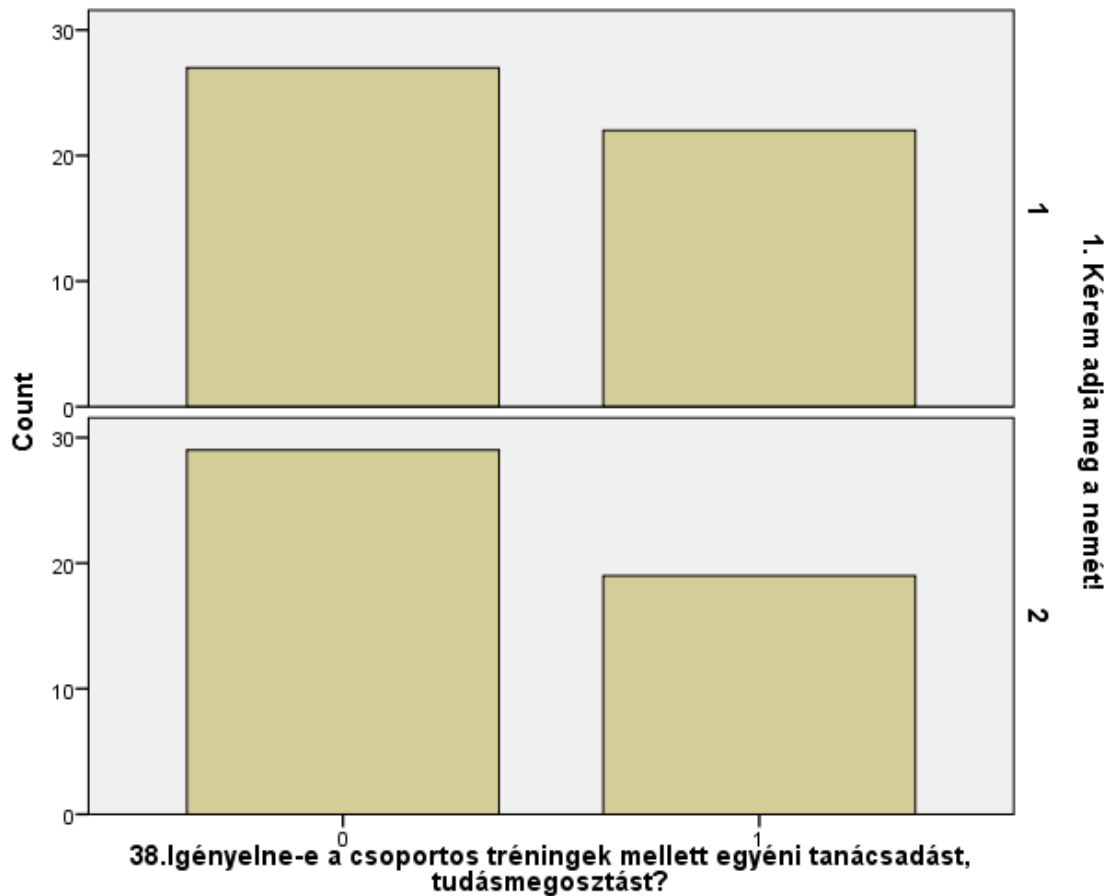
Az elemzésekből az derült ki, hogy sehol sem találtunk szignifikáns összefüggést valamelyik magyarázó és valamelyik eredményváltozó között. Ez a tény elég meglepő, ugyanakkor az összefüggésvizsgálatok ezt mutatták.

A magyarázó változók egymás közötti kapcsolatai között sincs összefüggés, bár itt például nagyon érdekes eredményként jelentkezett, hogy az oktatásban eltöltött idő és a beosztás között nincs összefüggés.

A legfontosabb összefüggéseket az alábbiakban ismertetjük korrelációs együtthatók és grafikus diagramok segítségével:

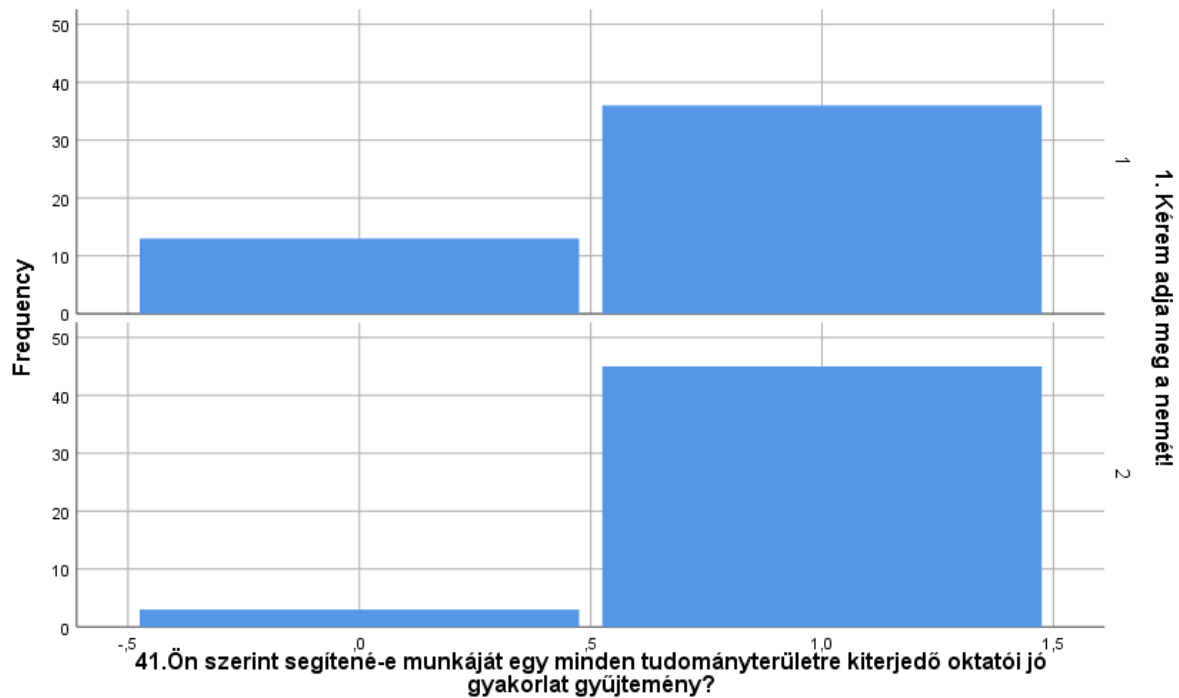
A válaszadók neme és a tanácsadási igény kapcsolata, esetében nincs kapcsolat a nem és a tanácsadási igény között. Korrelációs együttható (-0,054).

A férfi és a női válaszadók egy kérdés viszonylatában teljesen egyformák.

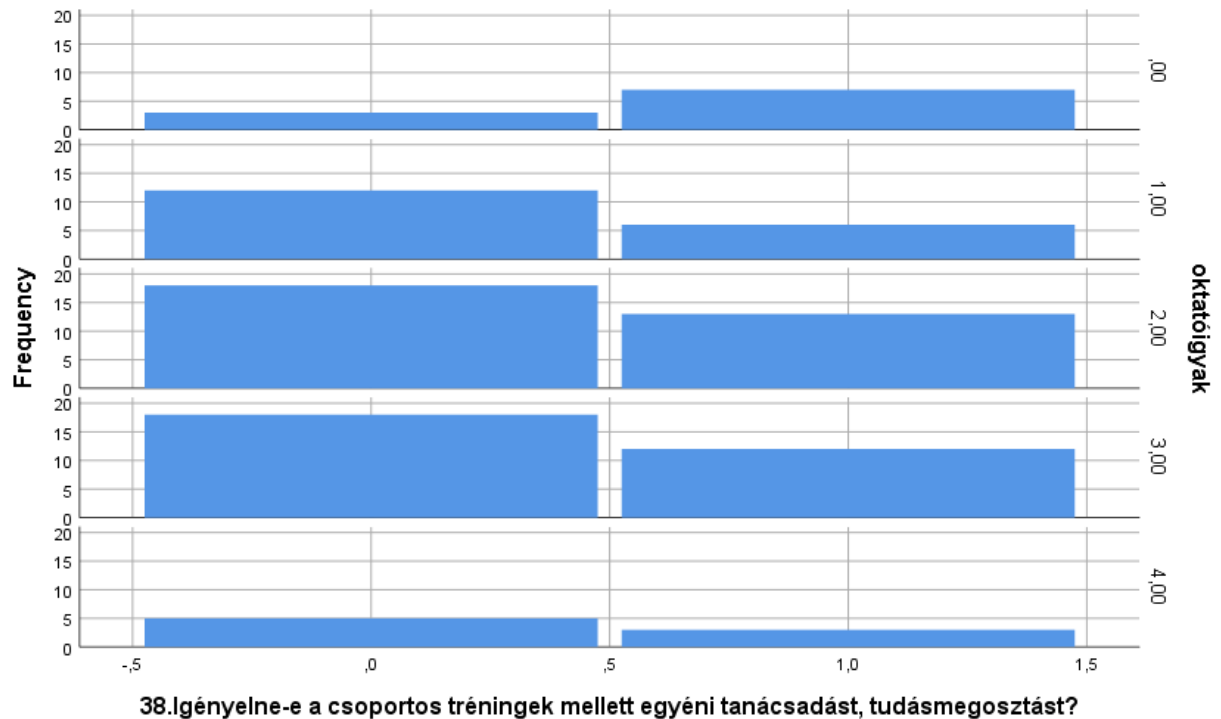
26. diagram: A válaszadók neme és a tanácsadási igény kapcsolata

A válaszadók neme és a jó gyakorlatok kapcsolata esetében nincs kapcsolat. Korrelációs együttható (0,273). A férfiak és a nők szinte egyformák ebből a szempontból. A nők egy árnyalattal (nem szignifikánsan) jobban igénylik.

27. diagram: A válaszadók neme és a jó gyakorlatok kapcsolata

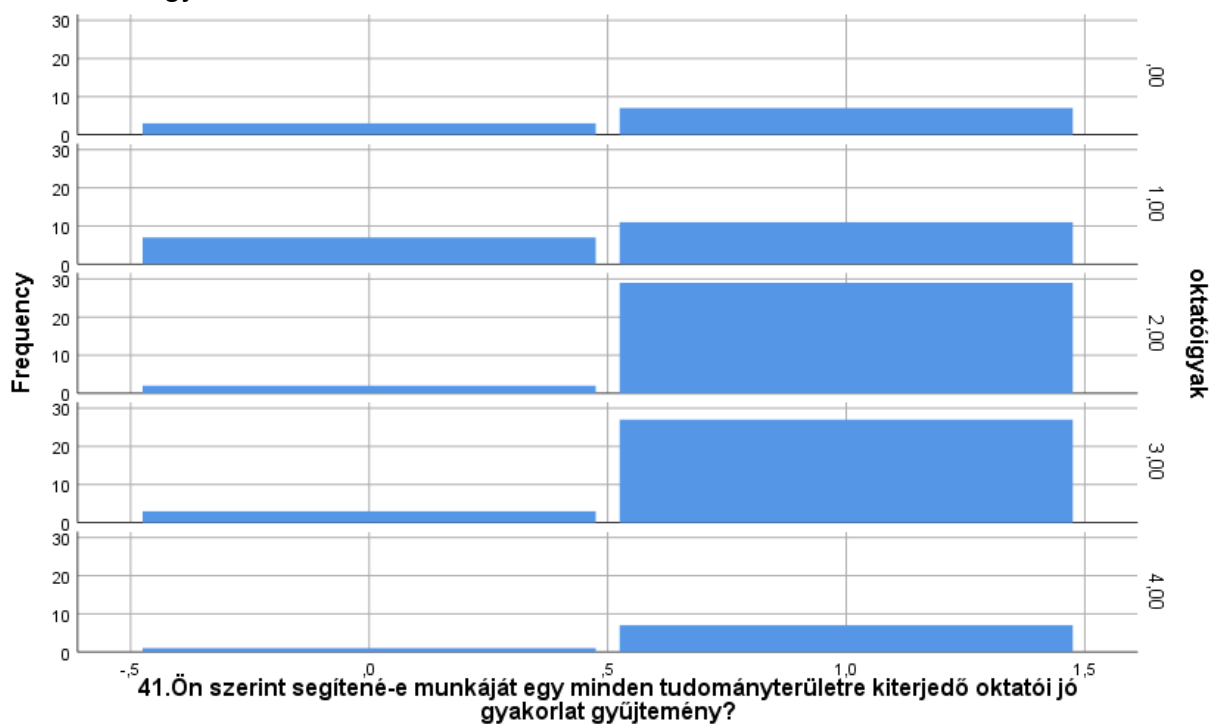
A válaszadók oktatói gyakorlata és az igényelt tanácsadás között nincs kapcsolat, korrelációs együttható (-0,101). Viszont a pályakezdők lényegesen jobban igénylik a többiekénél a tanácsadás lehetőségét.

38. Igényelné-e a csoportos tréningek mellett egyéni tanácsadást, tudásmegosztást?

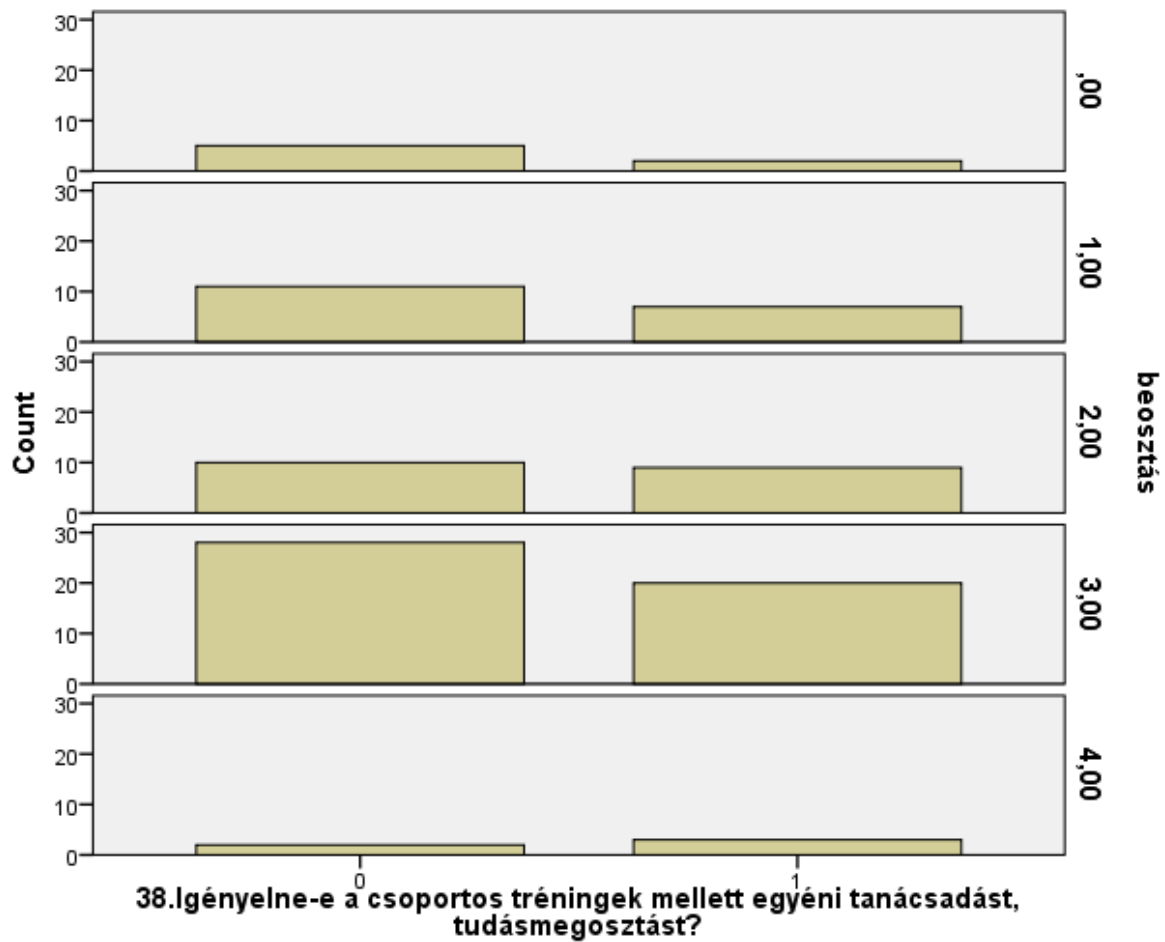
28. diagram: A válaszadó oktatói gyakorlata és az igényelt tanácsadás kapcsolata

A válaszadók oktatói gyakorlata és az igényelt jó gyakorlatok között sincs kapcsolat, korrelációs együttható: 0,233.

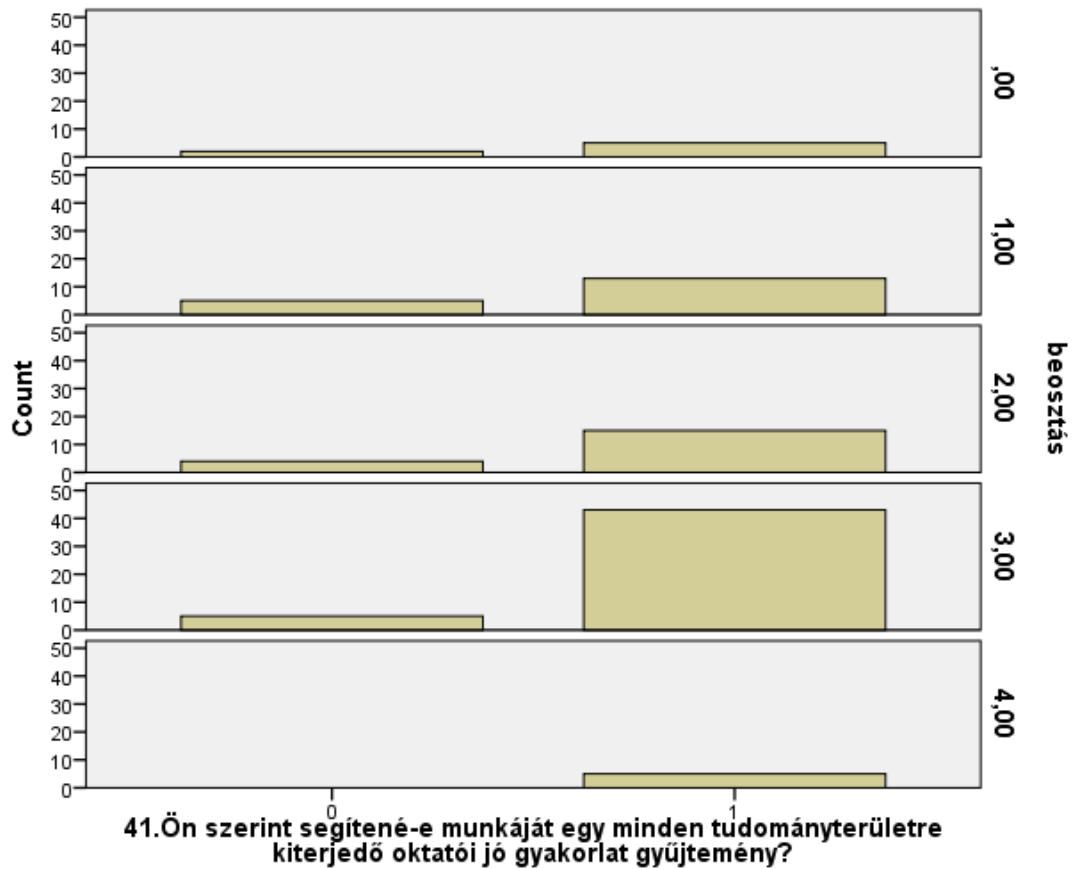
29. diagram: A válaszadók oktatói gyakorlata és az igényelt jó gyakorlatok

A válaszokat beküldő kollégák beosztása és a tanácsadási igény között nincs kapcsolat (0,08). A különböző szintű és beosztású (tanársegéd, adjunktus, docens stb.) oktatók között nincs különbség. Ugyanakkor az egyetemi tanárok a többiekénél jobban igényelnék.

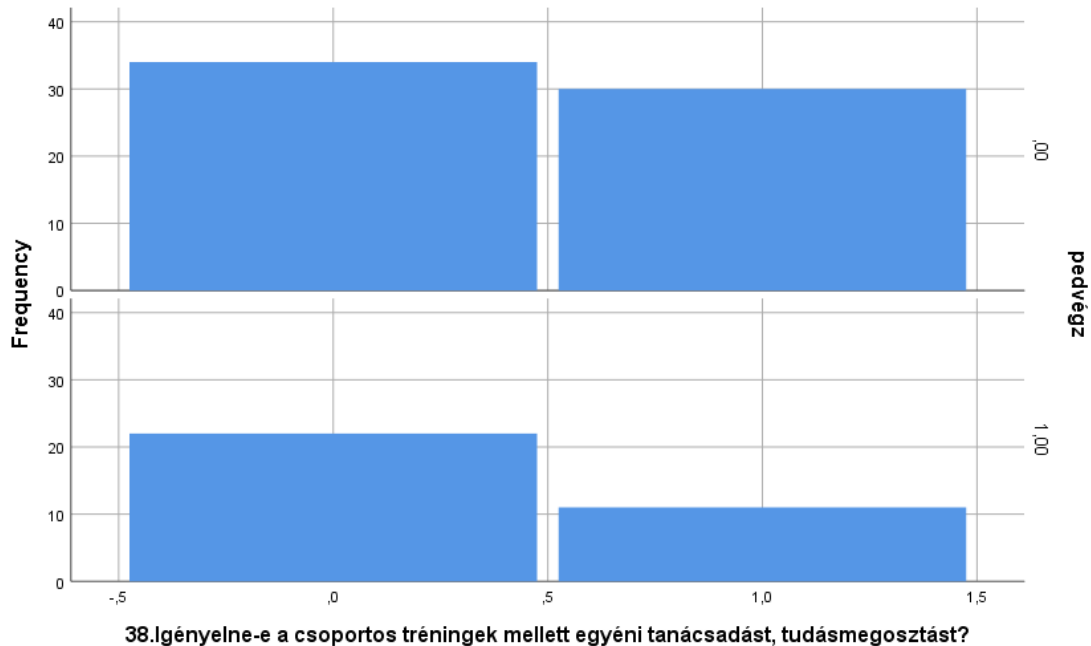
30. diagram: A választ beküldő kollégák beosztása és a tanácsadási igény kapcsolata

A választ beküldő kollégák beosztása és az elvárt jó gyakorlat között nincs kapcsolat (0,219).

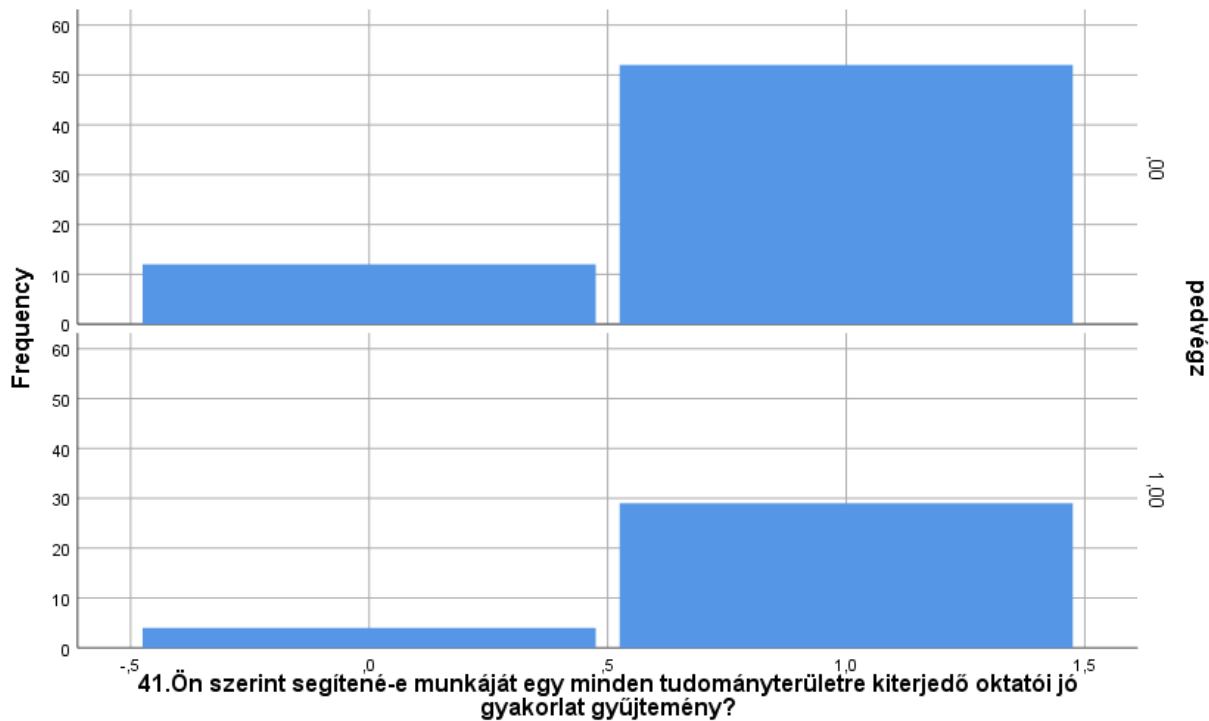
31. diagram: A választ beküldő kollégák beosztása és az elvárt jó gyakorlat kapcsolata

A válaszadók pedagógiai végzettsége és az igényelt egyéni tanácsadás között nincs kapcsolat (-0130). Ugyanakkor akinek nincs pedagógiai végzettsége, egy árnyalattal (nem szignifikánsan) jobban igényli.

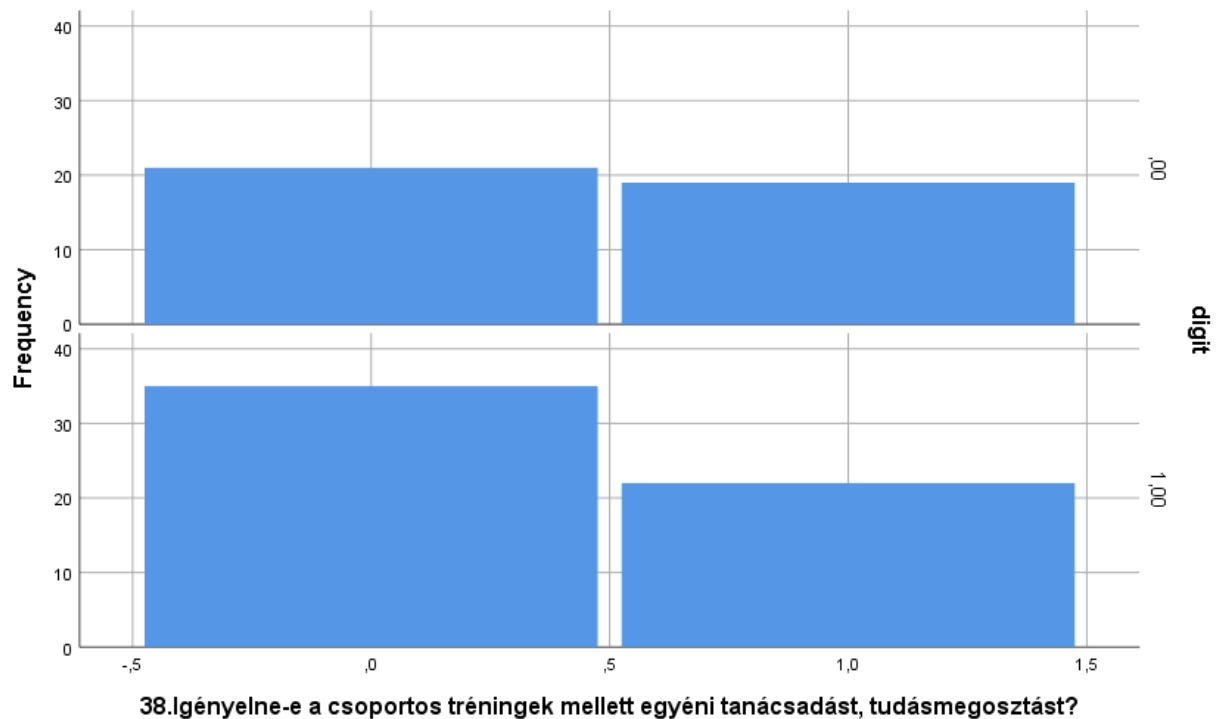
32. diagram: A válaszadók pedagógiai végzettsége és az igényelt-egyéni tanácsadás kapcsolata

A válaszadó oktatók pedagógiai végzettség és az igényelt jó gyakorlat között nincs kapcsolat (0,085)

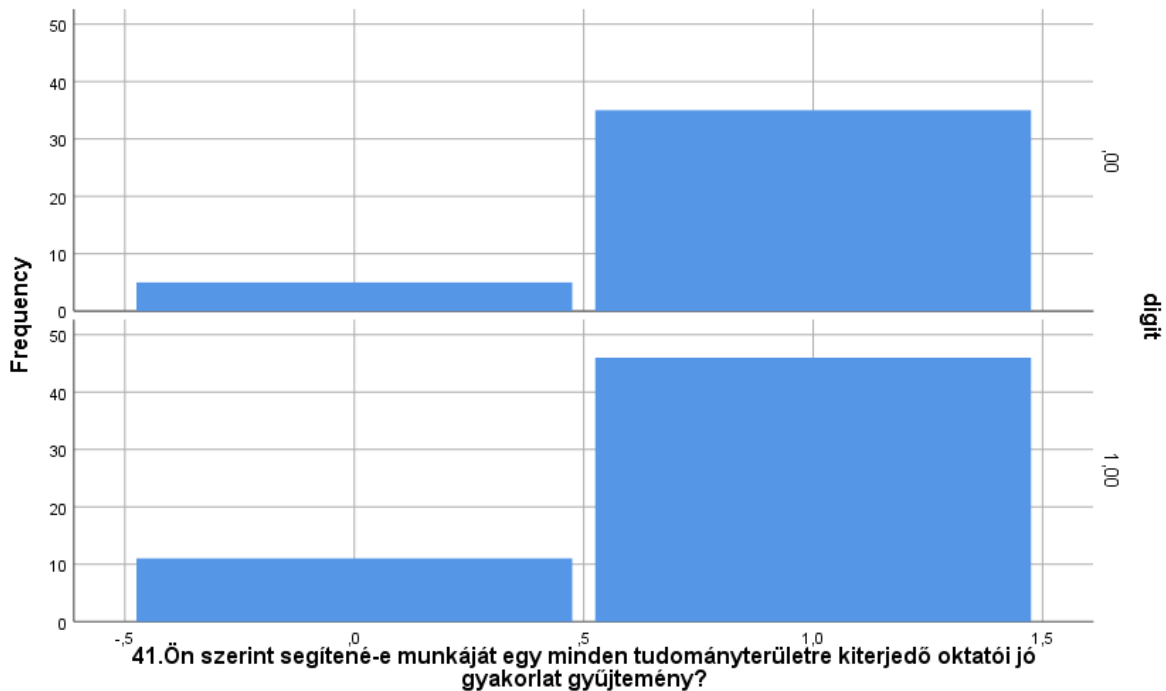
33. diagram: A válaszadó oktatók pedagógiai végzettség és az igényelt jó gyakorlat kapcsolata

A választ adó oktatók digitális előtevékenysége és az igényelt-egyéni tanácsadás között nincs kapcsolat (-0,089). Akinek nincs digitális oktatási tapasztalata, egy árnyalattal jobban igényli egyébként.

34. diagram: A választ adó oktatók digitális előtevékenysége és az igényelt egyéni tanácsadás kapcsolata

A válaszokat beküldő oktatók digitális előtevékenysége és az igényelt jó gyakorlat között nincs kapcsolat (-0,090).

35. diagram: Az oktatók digitális előtevékenysége és az igényelt jó gyakorlat kapcsolata

A magyarázó változók közötti összefüggések

A férfiak és a nők között sem az oktatói gyakorlatban, sem a beosztásban, sem a megszerzett pedagógiai végzettségben, sem a digitális módszerek alkalmazásában nincs különbség (a korrelációs együttható sorban 0,112-0,081-0,160- (-0,051)).

Az oktatói gyakorlat hossza és a beosztás (0,574), a pedagógiai végzettség (0,319) és a digitális módszerek alkalmazása (0,006) között nincs összefüggés. Ezek nagyon érdekesek és elgondolkodtatók.

A beosztás és a pedagógiai végzettség (0,127) és a digitális módszerek alkalmazása (-0,025) között nincs összefüggés. Ez is nagyon elgondolkodtató.

A pedagógiai végzettség és a digitális módszerek alkalmazása között nincs összefüggés, amely szintén erősen elgondolkodtató.

Az eredményváltozók közötti összefüggés tekintetében a továbbképzés igénylése és a jó gyakorlat igénylése között nincs összefüggés (0,099). Tehát a két igény egymástól eltérő célcsoportokhoz tartozik.

5. Ajánlások

Továbbképzési rendszer felépítésének javaslatai

A kérdőíves kutatás során megjelenő oktatói igények azt mutatják, hogy az oktatói folyamat és az oktató-hallgató közötti együttműködés során igény van a pedagógiai-módszertani elvek alkalmazására, valamint az információs és kommunikációs technológia (továbbiakban IKT) bevonására.

Az oktatók bevallása szerint egyre nehezebb megoldaniuk, hogy a hallgatók motiváltak legyenek, így nehezebb megtervezni a tanítási-tanulási és értékelési folyamatot. Az oktatók alig használnak új pedagógiai módszert és módszertani elemet, leginkább a hagyományos elemek túlsúlya figyelhető meg, így az előadás, a hallgatói kiselőadás, szemléltetés, a szóbeli és írásbeli értékelés. Kisebb mértékben jelenik meg a projekt és/vagy projektszerű oktatás, tapasztalataik alapján azonban ebben az esetben is a hallgatók eltérő hozzáállása okozza az előrehaladást.

A Covid19 okozta tanítási helyzet során a Moodle-felület alkalmazása előtérbe került, ezt most is használják órai anyagok, szakirodalom feltöltésére, közülük többen új applikációkat is megismertek, videókat készítettek, online konzultáltak, vizsgáztattak. A távolléti oktatás során tanult új eljárások között kevésbé található meg az azonnali visszajelzés, a hallgatói önértékelés, valamint felmerült a hatékonyság kérdése is egy-egy tanítási-tanulási folyamatot tekintve.

A kutatásban résztvevők akkor elégedettek oktatói tevékenységükkel, ha a hallgatók aktívak és kommunikatívak az órákon. Igényük van arra is, hogy munkájuk során folyamatosan megújuljanak, és a tevékenységükre visszajelzést kapjanak.

Az oktatók a képzési igények felmérése során különböző témákat jelölhettek meg annak alapján, hogy mire van szükségük, melyik területen szeretnének fejlődni, ezeket a továbbképzési rendszer kiépítésénél figyelembe vettük.

Továbbképzési rendszer keretei

A képzéseket három fő témacsoport köré rendeztük:

1. **Technológiai ismeretekre irányuló képzések:** a digitális felületek működésének ismertetése, felhasználói megközelítések bemutatása

Célja:

- hogy a digitális felületek és applikációk biztos használatával elkerüljük a technikai buktatókat.
- hogy a módszertanilag releváns és következetes eszközhasználatával növeljük a tanulás eredményességét.

2. **Személyes hatékonyság növelésére irányuló képzések:** az oktatói munkakörben a munkavégzés hatékonyságát jelentős mértékben befolyásolja a kommunikáció milyensége, sikeressége. Nemcsak a tanítás-tanulási folyamatot segíti elő, de a szervezet eredményes működését is biztosítja, ha a kiégés megelőzésére és kezelésére, a konfliktushelyzetek produktív megoldására és a személyiségfejlesztésre irányuló tréningeken való részvétel is előtérbe kerül, ezt az oktatói visszajelzések is megerősítik.
3. **Új pedagógiai módszerek alkalmazása:** a munkaerőpiac igények pontosan kijelölik azokat a képességeket, amelyek meglétét elvárják az Egyetemen végzett munkavállalóktól. Az ilyen irányú kompetenciafejlesztéshez új pedagógiai módszerekre, eljárásokra, tanulást támogató tevékenységekre, szemléletre van szükség. A tanulóközpontú megközelítésnek köszönhetően eredményesebb kompetenciafejlesztés, hatékonyabb ismeretsajátítás, tudatos eszközhasználat és a lemorzsolódás csökkentése is elérhető.

A képzések célközönsége:

- az Széchenyi István Egyetem oktatói
- a doktori képzésben résztvevők
- az újonnan belépő oktatók köre

A képzések keretét tekintve a továbbképzési rendszert jelenléti, hibrid és online formában valósítjuk meg. Az online képzések nagy részét önálló időbeosztással dolgozhatják fel a résztvevők. Egy-egy képzést 3-10 óra időtartamra kalkulálunk.

A képzések tartalmi kidolgozásánál törekszünk arra, hogy a résztvevők

- átfogó képet kapjanak az adott témáról.
- jógyakorlatokat próbálhassanak ki és építhessék be a pedagógia gyakorlatukba
- visszajelzést kapjanak a képzés során elvégzett feladatokról.
- olyan ismereteket, gyakorlati megoldásokat kapjanak, amelyekkel átgondolhatják és újratervezhetik online és offline kurzusaikat.

A <https://tanarkepzes.sze.hu/kepzesi-ajanlat> weboldalon fellelhető az RRF-2.1.2-21 pályázat keretein belül meghirdetésre kerülő képzési ajánlat, ahol nemcsak a téma, hanem az oktatók által felmerülő kérdések alapján is válogathatnak az érdeklődők a tréningek között (ezt folyamatosan bővítjük). Terveink szerint minden szemeszterben több online képzést is indítunk, az őszi szemeszterek végén, januárban, egy egyhetes jelenléti képzéssorozat is meghirdetésre kerül ezentúl, az igényeknek megfelelően, folyamatosan elérhetővé tesszük a már meglévő online képzéseket.

KÉPZÉSI KÍNÁLAT TÉMÁK SZERINT

TANÁRKÉPZÉSI ÉS MÓDSZERTANI FŐIGAZGATÓSÁG

01 DIGITÁLIS APPLIKÁCIÓK A FELSŐOKTATÁSBAN	02 TANULÁSMÓDSZERTAN	03 KOOPERATÍV TANULÁS	04 FORDÍTOTT OSZTÁLYTEREM	05 PROJEKTPEDAGÓGIA	06 FEJLESZTŐ ÉRTÉKELÉS A FELSŐOKTATÁSBAN
07 INTERAKTÍV ELŐADÁSOK AZ EGYETEMEN	08 GAMIFICATION, JÁTEKOSÍTÁS	09 OKTATÁSI FOLYAMAT TERVEZÉSE A FELSŐOKTATÁSBAN	10 KREATÍV MOODLE	11	12
13	14	15	16	17	

genially

FEJLESZTÉSI IRÁNY SZERINTI KÉPZÉSI AJÁNLAT

FEJLESZTÉSI IRÁNY SZERINTI KÉPZÉSI AJÁNLAT

Szakirodalom

Bárdossy, I. – Dudás, M. (2011). Pedagógiai nézetek. Tanári mesterképzést bevezető tanulási/tanítási program oktatók és hallgatók számára. Pécsi Tudományegyetem.

http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/ped_nezetek/pedagogiai_nezetek.pdf

Creswell, J.W. and Creswell, J.D. (2017) *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 4th Sage, Newbury Park.

Derényi, A. (koord.) (2019). Zárójelentés a Magyar Rektori Konferencia elismerési munkacsoportja által elvégzett munka eredményeiről

<http://www.mrk.hu/2019/05/24/elkeszult-a-kreditelismeresi-munkacsoport-jelentese/>

Falus, I. (2001). Pedagógiai mesterség – pedagógiai tudás. *Iskolakultúra*, XI(2), 23.

Kövecses, Gősi V., Lampert, B., Pongrácz, A., Lőrincz, I. (2020) University Lecturers' Distance Learning Experiences Gained during the COVID-19 Pandemic Period In: Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) (szerk.) 11th IEEE International Conference on Cognitive Infocommunications (CogInfoCom 2020) Konferencia helye, ideje: Győr, Magyarország, Budapest, Magyarország 2020.09.23. - 2020.09.25. (Budapesti Műszaki Egyetem, Széchenyi István Egyetem) New York (NY): IEEE, pp 325-330 (International Conference on Cognitive Infocommunications 2375-1312)

Liakopoulou, M. (2012). The Role of Field Experience in the Preparation of Reflective Teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, 37(6). 42–54

Llurda, E. - Lasagabaster, D. (2010). Factors affecting teachers' beliefs about interculturalism. *International Journal of Applied Linguistics* (20): 327–353.

Molnár, Gy., Balázs, B. (2021). A digitális munkarendű oktatás érvényesülése a COVID-19 második hullámának időszakában – tapasztalatok a felsőoktatás bázisán, In: Molnár, György; Buda, András (szerk.) Oktatás - Informatika - Pedagógia 2021 Konferencia, Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem BTK Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet. 88 p. pp. 68-68.

Molnár, Gy. (2021). Hogyan tovább digitális oktatás – kihívások és lehetőségek tapasztalatai a Covid és a Posztcovid időszakokban In: Buda, András; Kiss, Endre (szerk.) Interdiszciplináris pedagógia a bizonytalanság korában: a XII. Kiss Árpád

Emlékkonferencia : tartalmi összefoglalók Debrecen. Magyarország. Debreceni Egyetem Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet. 68 p. pp. 44-44.

Richardson, V. (1996). The Role of Attitudes and Beliefs in Learning to Teach. In: Sikula, J. (ed.): *Handbook of Research on Teacher Education. Second Edition*, New York: MacMillan, 102-119.

Taggart, G. L. – Wilson, A. P. (2005): Promoting reflective thinking. Corwin Press, Thousand Oaks, California.

Szivák, J. (2014). Reflektív elméletek, reflektív gyakorlatok. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó